

HRVATSKI VOJNIK

Broj 19. Godina II. 4. veljače 2005. www.hrvatski-vojn timer.hr BESPLATNI PRIMJERAK

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X

9 771330 500003

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • DKK 1,50 • GBP 1,30

Časnički namjesnik Goran Turk,
prvi dočasnik Glavnog stožera OSRH

Dočasnik - ključ uspjeha u ostvarenju zadaće

SYDNEY

Australski manjak

U službenom izvješću objavljenom 1. veljače, Australijski nacionalni ured za reviziju (ANAO) je zaključio da je australska vojska *zakočena* manjkom borbeno spremnih postrojbi, te nedostatkom streljiva za uvježbavanje. Navedeno je da vojska nije ispunila cilj koji si je zadala, a to je da u devedeset dana opremi i uvježba pet pješadijskih bojni i jednu pukovniju specijalaca.

Analitičar ANAO-a Aldo Borgu priopćio je australskoj vladi da postoji opasnost da bi australske oružane snage mogle postati premalene, dodajući za Sky News da, ukoliko čelnici OS-a žele da "vojska bude više uključena u operacije izvan njihove bliže regije, trebaju povećati broj pripadnika oružanih snaga, posebno onih kopnene vojske".

NEW YORK

Plave kacige u Sudan

Glavni tajnik UN-a Kofi Annan je u Vijeću sigurnosti zatražio slanje mirovnih postrojbi u Sudan radi provedbe mirovnog sporazuma između tamošnje vlade i pobunjenika (Oslobodilački pokret naroda Sudana) koji djeluju na jugu zemlje. Kontingent će činiti 750 vojnih promatrača, 160 časnika, male peace-keeping postrojbe s 5070 pripadnika vojnog i nevojnog osoblja, te zaštitne postrojbe od 4150 vojnika, dakle, više od 10 000 ljudi.

BRUXELLES

Čvrsti njemački stav

Na sastanku ministara vanjskih poslova zemalja EU u Bruxellesu, Nijemac Joscha Fischer pozdravio je održavanje

iračkih izbora, ali potvrdio da njihova provedba ne znači da će njegova zemlja uputiti svoje postrojbe u Irak. Inače, Njemačka provodi obuku iračkih vojnika, ali samo izvan Iraka. "Dok god je sigurnosna situacija ovakva kakva jest, to nije pitanje principa, nego vrlo praktično pitanje", izjavio je Fischer, dodajući da je obuka zbog sigurnosnih razloga "mnogo učinkovitija izvan Iraka".

YOKOSUKA

Nes(p)retno slijetanje na nosač

Tijekom slijetanja američkog zrakoplova tipa F/A-18F Super Hornet na palubu nosača USS Kitty Hawk, došlo je do incidenta u kojem su lakše ozlijeđena šestorica članova posade broda koji su se nalazili na sletnom dijelu palube, a piloti aviona su neoziljeđeni.

U trenutku nesreće (29. siječnja, u 18:30 po lokalnom vremenu), nosač se nalazio oko 100 milja jugoistočno od japanske luke Yokosuka.

Uzroci nesreće se istražuju.

WASHINGTON

Novi zapovjednik na Pacifiku

Američki ministar obrane Donald Rumsfeld izabrao je dosadašnjeg zapovjednika američke atlantske flote za prvog čovjeka svih američkih oružanih snaga na području Pacifika i Istočne Azije, priopćio je Pentagon 28. siječnja.

Admiral William Fallon izvorno je mornarički pilot lovca, a na posljednjoj dužnosti je boravio od kraja 2003. godine. Prije toga bio je zamjenik zapo-

vjednika načelnika stožera za mornaričke operacije.

Ukoliko imenovanje bude potvrđeno, Fallon će zamijeniti admirala Thomasa Fargoa koji će uskoro u mirovinu.

Inače, američko zapovjedništvo za Pacifik najveće je od pet sličnih zapovjedništava, obuhvaća područje od američke zapadne do afričke istočne obale, a u sklopu njega djeluje više od 300 000 pripadnika vojske.

KABUL

Rast afganistanske vojske

Afganistanska nacionalna vojska, koju opremaju i uvježbavaju pripadnici Koalijsijskih snaga, dosegla je broj od 19 000 pripadnika, objavljeno je iz američkog zapovjedništva u

Kabulu. U slijedećih nekoliko mjeseci taj će broj biti povećan za 3400. Novaci će biti priključeni postrojbama koje se nalaze u mjestima Mazar-i-Sharif, Kandahar, Herat i Paktia.

Te multietničke postrojbe predstavljat će regularnu vojsku Afganistana i zamijeniti desetine tisuća pripadnika *privatnih* paravojski koje su pripomogle rušenju talibanskog režima.

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morh.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morh.hr)
Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@morh.hr), Domagoj Vlahović

Novinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipičić,
Josipa Perica

Fotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,
Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Redaktor: Danica Pajić
Lektor: Lidija Bogišić
Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje),
devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike
da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu
TISAK trgovačko d.d. Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

AKD Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:
MORH
Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojniki.hr>
E-mail: hrvojniki@morh.hr

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.

Novinarski prilozii objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

**Časnički namjesnik
Goran Turk, prvi dočasnik
GS-a OSRH**

Tri se temeljne odgovornosti uvijek postavljaju pred svakog dočasnika: provedba zadaće, uvježban vojnik i ispravnost i kompletnost opreme...Dočasnik je ključ uspjeha u ostvarenju zadaće

Strana 4

**Natporučnik Željko Heimer, veksilolog i autor izložbe
"Norveške zastave"**

Zastava za mene nije samo slika, zanimljivo obojani komad platna već je ona i svjedok vremena i povijesnog trenutka u kojem je nastala. Zastava bi trebala biti čitljiva iz daljine i, kakao je netko rekao, trebala bi biti toliko jednostavna da je i dijete može nacrtati

Strana 12

**Plinsko-turbinski pogon kopnenih
vojnih vozila**

Pod utjecajem brzog razvitka, usavršavanja i primjene plinske turbine u mnogo područja, često se postavlja pitanje bi li se ta vrsta motora mogla uporabiti kao mali pokretački stroj, osobito u cestovnom prometu, tj. za teretna vozila, traktore, autobuse, osobna vozila te za razna vojna vozila

Strana 21

Eurocopter Tiger - europski tigar

Zajednički francusko-njemački proizvod Tiger osmišljen je kao izravna konkurencija američkom Apacheu. Politička neodlučnost produžila je razvoj i podigla cijenu, tako da su se prvi serijski Tigeri pojavili puno kasnije nakon nestanka svojih najvećih neprijatelja - oklopnih divizija Sovjetskog Saveza

Strana 22

Naslovniciu snimio Davor KIRIN

Časnički namjesnik Goran Turk

Prvi dočasnik

Glavnog stožera OSRH

- **dočasnički lanac potpore** - sastavni dio života i rada u postrojbama
- **dočasnički odbor** - savjetodavno tijelo zapovjednika koji mu pomaže u donošenju odluka
- **sustav izobrazbe** dočasnika u četiri razine prepoznatljiv u OSRH, ali i članicama NATO-a

Dočasnik - ključ uspjeha u ostvarenju zadaće

Tri se temeljne odgovornosti uvijek postavljaju pred svakog dočasnika: provedba zadaće, uvježban vojnik i ispravnost i kompletnost opreme. Usredotočenjem na pojedinačnu obuku koja je u potpori zadaće postrojbe osiguravamo da je svaki podređeni tim, dočasnik i vojnik spreman zadaću provesti zajednički i uvježbano. To je temeljna i prepoznata uloga Dočasničkog zbora i zato sa sigurnošću možemo reći da je dočasnik ključ uspjeha u ostvarenju zadaće

Leida PARLOV,
snimio Davor KIRIN

Naša temeljna uloga je da svojim iskustvom i nazočnošću u podređenim postrojbama, pravodobnim i kvalitetnim informiranjem, te pomažući u stručnom i taktičkom dijelu, usmjeravamo djelatnosti Dočasničkog zbora

Dobar dočasnik od iznimne je važnosti za oružane snage i ključ je uspjeha u ostvarivanju zadaća. O ulozi i položaju dočasnika u OS-u i daljnjem razvoju Dočasničkog zbora razgovarali smo s prvim dočasnikom GS-a OSRH časničkim namjesnikom Goranom Turkom koji je na tu dužnost došao prije nešto više od mjesec dana. Riječ je o čovjeku bogate vojne karijere koji se u obranu RH uključio 1991. godine kao pripadnik ZNG-a MUP-a RH, a svoj vojni put nastavio je kao pripadnik 7. gbr *Pume*. Dosad je obnašao dužnost prvog dočasnika 7. gbr, prvog dočasnika VI. ZP-a OS RH Varaždin, a na dužnost prvog dočasnika GS-a OSRH došao je s mjesta prvog dočasnika ZzL-a. Uz svu propisanu izobrazbu u OS-u završio je i Dočasničku akademiju KoV-a SAD-u u El Pasu u Texasu (*Sergeant Major Course i Command Sergeant Major Course*).

Kako Vi kao prvi dočasnik GS-a OSRH definirate i ocjenjujete položaj i ulogu Dočasničkog zbora i dočasničkog lanca potpore u Hrvatskoj vojsci?

Dočasnički zbor čini svaki dočasnik OSRH koji u skladu sa zapovijedima, na-

lozima i smjernicama časnika i prvih dočasnika, zakonskom regulativom, propisanim dužnostima, mjerodavnostima u radu i ovlastima svakodnevno provodi zadaću na najbolji mogući način, a poštujući temeljne pojmove i načela vođenja.

Tri se temeljne odgovornosti uvijek postavljaju pred svakog dočasnika: provedba zadaće, uvježban vojnik, i ispravnost i kompletnost opreme. Usredotočenjem na pojedinačnu obuku koja je u potpori zadaće postrojbe, osiguravamo da je svaki podređeni tim, dočasnik i vojnik spreman provesti zadaću zajednički i uvježbano. To je temeljna i prepoznata uloga Dočasničkog zbora i zato sa sigurnošću možemo reći da je dočasnik ključ uspjeha u ostvarenju zadaće.

Dočasnički lanac potpore (DLP) čine vođe skupina, zapovjednici desetina i svi prvi dočasnici od razine voda do prvog dočasnika GS-a OSRH. Sve više postajemo sastavni dio života i rada u postrojbama. Naša temeljna uloga je da svojim iskustvom i nazočnošću u podređenim postrojbama, pravodobnim i kvalitetnim informiranjem, te pomažući u stručnom i taktičkom dijelu, usmjeravamo djelatnosti Dočasničkog zbora. Svojim zapovjednicima

ma kao savjetnici i pomoćnici osiguravamo brzu i činjeničnu informaciju o cjelokupnom stanju života i rada naših vojnika i dočasnika. Našim prijedlozima pokrećemo određene projekte i podnosimo zahtjeve, te na taj način dalje razvijamo Dočasnički zbor i ukupnu spremnost OSRH. S obzirom na mladu instituciju prvog dočasnika (uveđena 1999. godine), nju sve više prepoznaje časnički lanac zapovijedanja. Osim primarne i prioritetne zadaće pojedinačne obuke, danas od naših zapovjednika dobivamo sve snažniji autoritet za poduzimanje postupaka kao DLP i u ostalim težišnim zadaćama i aktivnostima OSRH. Dosadašnjim radom od samog ustrojavanja, DLP OSRH pod vodstvom mojih prethodnika časničkih namjesnika Toplaka i Srebrića postigao je uspješne i vrlo vidljive rezultate, timski je izradio cijeli niz naputaka, uputa i ostale podzakonske regulative koja je na operativnoj uporabi i postupanju u OSRH. Neke naš rad ocjenjuju nadređeni zapovjednici i podređeni vojnici i dočasnici, a mi nastavljamo s apsolutnim i kvalitetnim usredotočenjem na naš posao "prvih među jednakima" na svim razinama.

Dočasnički odbor - savjetodavno tijelo zapovjednika postrojbe

Koje su zadaće dočasničkih odbora i koliko su oni doista implementirani u rad postrojbi?

Dočasnički odbor je savjetodavno tijelo zapovjednika postrojbe koji prati i pomaže u donošenju odluka važnih za profesionalni razvoj dočasnika i vojnika. Odbor upućuje prijedloge ovlaštenom zapovjedniku o promaknućima dočasnika, vojnika i ročnika, predlaže dočasnike i vojnike za školovanje, raspravlja o poticajnim mjerama za dočasnike, vojnike i ročnike, kao i o izboru najboljeg dočasnika, vojnika i ročnika (postrojbe, naraštaja izobrazbe / obuke).

Na temelju zapovijedi načelnika GS-a OSRH iz ožujka 2003. godine, dočasnički odbori su ustrojeni u većini podređenih postrojbi razine bojna/brigada. U proteklom razdoblju sigurno je da su se pravilnom uporabom "Upute za ustrojavanje i rad dočasničkih odbora u OS RH" i dočasničkih odbora, postigli pozitivni pomaci u rasterećenju rada zapovjednog lanca i afirmaciji dočasnika aktivnim sudjelovanjem u upravljanju karijerom za vojnike i dočasnike. Isto tako, uz pomoć dočasničkih odbora skrbi se o vojnicima i dočasnicima provedbom mjera koje potiču motiviranje podređenih za rad, odnosno stvaraju

okružje za jednaku mogućnost svima u vrednovanju njihova rada kao uvjeta za uspješnu vojnu karijeru.

Dobivenim izvješćima od prvih dočasnika, dočasnički odbori su realno i izraženo implementirani u rad Dočasničke škole, gardijskih brigada i središta za obuku. S obzirom na trenutačnu različitost pojedinih zapovjednika i prvih dočasnika u pristupu traženja pomoći od odbora, prijedlogom nove podzakonske regulative predsjedavajući odbora (prvi dočasnik) bit će ujedno i član kadrovske savjeta zapovjedništva/postrojbe. To će svakako povećati objektivnost, osnažiti identitet prvih dočasnika i modernizirati sustav upravljanja osobljem u OSRH.

Kako ocjenjujete suradnju s časnicima u OS-u i u kolikoj Vam mjeri oni pružaju potporu u realizaciji Vaših zadaća?

Na temelju osobnog iskustva na svim dosadašnjim dužnostima uvijek sam dobio maksimalnu potporu od svojih zapovjednika. Uz učinkovitu i učestalu komunikaciju i koordinaciju sa zapovjednikom, zamjenikom i stožerom manifestirate svoje znanje i sposobnosti. Kada ste profesionalni i odgovorni, operativni i kreativni te želite uvjetovati pozitivne promjene, nadređeni brzo prepoznaju vaš rad i zalaganje. Kada još to sve pretvorite u zadovoljstvo u poslu, postajete doista predan, ustrajan, optimističan i motiviran. To iskustvo, takvo timsko radno ozračje, motivaciju i pozitivnu energiju uvijek i na svakom mjestu prenosim na sve svoje suradnike.

Na godišnjem sastanku prvih dočasnika predstavili ste svoj program rada Dočasničkog zbora i dočasničkog lanca potpore za ovu godinu.

Koje biste aktivnosti izdvojili kao prioritete?

Na temelju Plana rada GS-a i OS-a za 2005. godinu, a u skladu sa smjericama načelnika GS-a OSRH izrađen je i odobren GPR prvog dočasnika GS-a za 2005. godinu. Planirani su

Dočasnički lanac potpore OSRH trenutačno radi na izradi prijedloga ustroja institucije Dočasničke akademije, na stvaranju jednog zapovjedništva s manjom trajnijom i fleksibilnijom strukturom djelatnika i instruktora/predavača

Svojim zapovjednicima kao savjetnici i pomoćnici osiguravamo brzu i činjeničnu informaciju o cjelokupnom stanju života i rada naših vojnika i dočasnika. Našim prijedlozima pokrećemo određene projekte i podnosimo zahtjeve, te na taj način dalje razvijamo Dočasnički zbor i ukupnu spremnost OSRH. Osim primarne i prioritete zadaje pojedinačne obuke, danas od naših zapovjednika dobivamo sve snažniji autoritet za poduzimanje postupaka kao DLP i u ostalim težišnim zadacima i aktivnostima OSRH

kvartalni, polugodišnji i godišnji tematski radni sastanci i seminari DLP-a, dočasničke radionice (Vodič za dočasnike OSRH i Vodič za vojnike OSRH), osnivanje Dočasničkog muzeja, nastavak provedbe radnih posjeta zapovjedništvima/postrojbama OSRH, izrada Knjige TVZ-a, provedba Plana MVS-a i daljnji razvoj DLP-a u OSRH u skladu s novim ustrojem. Prioritetno će svakako biti naša potpora u daljnjem nastavku reformi OSRH, priprema za ulazak u NATO, prihvaćanje NATO standarda i normi te njihova implementacija, standardizacija sustava izobrazbe (školovanja i obuke), te svakako standardizacija sustava razvoja karijere vojnika i dočasnika.

Više od 130 dočasnika završilo izobrazbu u inozemstvu

U svom godišnjem programu spomenuli ste i neke međunarodne aktivnosti?

Svakako da osim tradicionalnih vojnih zadaća, zadaje Dočasničkog zbora i DLP-a koje u potpori OSRH ostvarujemo preko međunarodne vojne suradnje i prema članstvu u NATO-u, dolaze istaknuto u prvi plan. U skladu s Planom MVS-a za 2005. godinu bit će nastavljena vrlo dobra suradnja s USEUCOM, BMATT timom iz Velike Britanije, DLP-om OS-a Kraljevine Nizozemske i DLP-om Republike Mađarske. Ostvarit ćemo prvi put suradnju s Dočasničkim zborom Republike Francuske, Republike Albanije i Češke Republike. Osim toga moramo se snažnije predstaviti

i kao inicijator suradnje i pomoći u regiji, a na temelju našeg iskustva i ukupnih aktivnosti i sposobnosti u razvijanju našeg Dočasničkog zbora i DLP-a.

U studenom je planirana Međunarodna konferencija Dočasničkog zbora OSRH, gdje bi nazočili i prvi dočasnik SHAPE-a i prvi dočasnik OS-a iz europskih zemalja.

Koliko se naših dočasnika do sada školovalo u stranim obrazovnim institucijama?

Prema dostupnim podacima, više od 130 dočasnika gotovo svih rodova i službi OSRH završilo je određene oblike vojne izobrazbe u inozemstvu. Kad je riječ o školovanju, svakako bih istaknuo najveći broj dočasnika koji su završili određene razine na Dočasničkim akademijama u SAD-u, Republici Austriji i Češkoj Republici. Isto tako, po pitanju obuke jedan dio dočasnika završio je i veći broj funkcionalnih tečajeva u SAD-u, Republici Kanadi, Saveznoj Republici Njemačkoj, Republici Turskoj itd...

Po dobivenim ocjenama nakon izobrazbe, želim istaknuti da su postigli izvrsne i zapažene rezultate, te profesionalno predstavljali naše oružane snage i RH u cijelosti. Osim provedbe redovitih dužnosti u OSRH, njihova zadaća mora i nadalje biti prenošenje stečenih iskustava, znanja, sposobnosti i vještina prilagođenih našim uvjetima, a posebno uvježbavanjem vojnika i izgradnjom mladih dočasnika.

Prije nešto više od godinu dana u Hrvatskoj je boravio časnički namjesnik John Mersino, prvi dočasnik USEUCOM-a. Jeste li s njim u kontaktu i kako se razvija suradnja sa USEUCOM-om?

Nakon posjete časničkog namjesnika Mersina, izaslanstvo DLP-a OSRH pozvano je u lipnju prošle godine u uzvratni posjet USEUCOM-u. Po temeljnom sadržaju, posjet je svakako bio nastavak odlične suradnje s OS-om SAD-a. Predstavljena nam je Dočasnička akademija 7. armije i njezine mogućnosti, te razine izobrazbe koje se provode u toj instituciji. Razgovarali smo i sa zamjenikom zapovjednika USEUCOM-a. Razmijenjena su iskustva o izobrazbi, ponuđena nam je pomoć u osposobljavanju naših instruktora za provedbu naše prve razine izobrazbe (TRTSV), kao i *shadow* program u Dočasničkoj akademiji. Suradnja će se nastaviti, i ove godine razvijati po odobrenim planovima.

Časnički namjesnik Mersino uskoro odlazi u mirovinu, ali će po ugovoru i nada-

lje biti aktivan. Svojim iskustvom i autoritetom zasigurno će biti od velike pomoći našem Dočasničkom zboru i DLP-u u zapovjedništvu SHAPE-a.

Možete li usporediti položaj dočasnika u OS RH s položajem dočasnika u drugim tranzicijskim zemljama članicama NATO-a?

Zanimljivo je da se pojedine oružane snage tranzicijskih zemalja članica NATO-a u posljednjih godinu-dvije počinju intenzivnije ustrojavati i razvijati dočasnički lanac potpore. Upravo to opravdava i jače definira naše ciljeve razvoja vojno-vojne suradnje između DLP-a u regiji, naše jasno opredjeljenje za prenošenje naših iskustava, obostranu razmjenu informacija, te zajedničkim aktivnostima DLP-a daljnje približavanje NATO-u.

U izradi prijedlog ustroja Dočasničke akademije

Kako ocjenjujete dosadašnji sustav obuke i školovanja dočasnika i očekuju li se tu neke promjene?

Sustav izobrazbe dočasnika u OSRH stvaran je postupno i temeljito. Trenutačni model institucionalne izobrazbe od četiri razine (TRTSV, TDI, VDI i VsDI) prepoznatljiv je u OSRH, te posebno u zemljama članicama NATO-a. To je sljedno i progresivno školovanje, čiji je sustav omogućio uspostavu i razvoj DLP-a u našim oružanim snagama, stjecanje znanja i sposobnosti kod naših vojnika i dočasnika, on prati razvoj OSRH i prilagodbu NATO-u.

Isto tako, svjesni smo i problema koji su prisutni u sustavu izobrazbe. Četiri škole-četiri zapovjedništva, problem standardizacije literature i SOP-ova, problem nedostatne funkcionalne obuke i razvoja razine vještina koji su nastavak školovanja u struci, problemi vezani za zakonsku regulativu i normativno-pravno uređenje itd...

U idućem razdoblju DLP OSRH očekuje vrlo ozbiljan i odgovoran posao, gdje više ne smije biti improvizacije i površnog pristupa.

DLP OSRH trenutačno radi na izradi prijedloga ustroja institucije Dočasničke akademije, na stvaranju jednog zapovjedništva s manjom, trajnijom i fleksibilnijom strukturom djelatnika i instruktora/predavača. U razvoju vrlo bitnog projekta novog sustava izobrazbe u OSRH, aktivnosti DLP-a koordiniramo i usklađujemo sa ZZIO-om i Upravom J-7 GS-a OSRH.

Što o Vašim planovima i viziji razvoja Dočasničkog zbora i DLP-a misle nadređeni?

Kao prvi dočasnik GS-a OSRH, u prvom razgovoru i početnoj suradnji s načelnikom GS-a OS RH generalom zboru Josipom Lucićem i zamjenikom načelnika GS-a OSRH general pukovnikom Slavkom Barićem, dobio sam bezuvjetnu potporu. Smjernice i zadaće jasno su mi određene, GPR za 2005. godinu odobren i ovjeren, te u realizaciji planiranih aktivnosti i zadaća svakodnevnim radom želimo "biti, znati i raditi". ■

Prema dostupnim podacima, više od 130 dočasnika gotovo svih rodova i službi OSRH završilo je određene oblike vojne izobrazbe u inozemstvu. Kad je riječ o školovanju svakako bih istaknuo najveći broj dočasnika koji su završili određene razine na dočasničkim akademijama u SAD-u, Republici Austriji i Češkoj Republici. Isto tako, po pitanju obuke jedan dio dočasnika završio je i veći broj funkcionalnih tečajeva u SAD-u, Republici Kanadi, Saveznoj Republici Njemačkoj, Republici Turskoj

■ Polaznici Dočasničke akademije KoV-a SAD-a u El Pasu u Texasu koju je završio i časnički namjesnik Goran Turk

Seminar u RACVIAC-u

Uloga parlamentaraca u reformi sigurnosnog sustava

snimio Dubravko Kovac

U Regionalnom središtu za pomoć u provedbi međunarodnih ugovora o kontroli naoružanja (RACVIAC) proveden je od 1. do 3. veljače seminar pod nazivom "Uloga parlamentaraca u reformi sigurnosnog sustava".

Ključni cilj seminara bio je istaknuti važnu ulogu parlamenta o pitanjima sigurnosti u demokratskim zemljama. Trodnevni program nastojalo se istaknuti sljedeće ideje: izazove za parlamentarna nadgledanja sigurnosnog sustava, ulogu i odgovornost parlamenta u fazama stvaranja nacionalne sigurnosne politike, učinak procesa nadgledanja na obrambeno planiranje,

obrambenu potrošnju i gospodarski kapacitet države itd. Sudionici seminara bili su visoki politički i vojni dužnosnici zemalja iz regije, a osim predavanja omogućena je i otvorena rasprava unutar koje su se mogla razmijeniti iskustva, iznijeti ideje i prijedlozi, te donijeti kvalitetni zaključci. Prvoga dana seminara sudionici su bili upoznati s RACVIAC-om, te sadržajem seminara. Kao prvi predavač nastupio je direktor u Zapovjedništvu NATO-a, George Katsirdakis, održavši prezentaciju o reformi sigurnosnog sustava, njezinom cilju i perspektivama. Istaknuo je kako se na području jugoistočne Europe gotovo sve promijenilo, a sigurnosni krajolik je poprimio sasvim druga obilježja od onoga u razdoblju Hladnog rata. Osvrnuvši se i na nastojanja zemalja jugoistočne Europe da pristupe NATO-u i EU, napomenuo je kako je nužno da i njihove obrambene politike budu podvrgnute određenim promjenama u skladu sa standardima, te da postignu potrebnu razinu pripremljenosti za sudjelovanje u ope-

racijama koje će biti nužne u nastojanju rješavanja novonastalih izazova. Katsirdakis je iznio ključne ciljeve u primjeni reforme sigurnosnog sustava, te je objasnio njihovu implementaciju kako na nacionalnoj, tako i na regionalnoj osnovi.

Temu procesa i mehanizama za djelotvornu reformu sigurnosnog sustava izložio je pukovnik Alexandru Rus, dok je o izazovima parlamentarnog nadgledanja sigurnosnog sustava govorio dr. Vlatko Cvrtila. Kao predavači nastupili su i Gerd Frorath govoreći o kontroli troškova nacionalnih proračuna kao odgovornosti parlamenata, Antonio Prlenda na temu civilnog društva i medija kao važnih čimbenika u pružanju pomoći parlamentarnom nadgledanju sigurnosnog sustava, te brigadni general Giovanni Sulis govoreći o razmjeni iskustava u internacionalnoj vojnoj suradnji. Imajući na umu iznimno visoki profesionalizam sudionika seminara, te velika iskustva predavača, ne treba dvojiti da će zaključci biti jedan od koraka do osiguranja kvalitetne reforme sigurnosnog sustava.

A.DEČAK

Američka krstarica u splitskoj luci

U Sjevernoj splitskoj luci od 26. do 31. siječnja boravila je krstarica oružanih snaga SAD-a USS Hue City, koja je u Hrvatsku doplovila u službeni i prijateljski posjet.

Tom je prigodom za zapovjednika broda, kapetana bojnog broda Petera Grausa i mornaričkog izaslanika SAD-a u RH kapetana korvete Lloyd Cafrana, u zapovjedništvu Flote HRM-a u Splitu priređen svečani prijam, a domaćin je gostima bio kapetan bojnog broda Augustin Benić sa suradnicima. Kapetan Benić je goste upoznao s nastankom, ustrojem i razvojem naše Flote, a

bilo je riječi i o uspješno provedenim zajedničkim vojnim vježbama dviju mornarica, te je zaključeno kako su takve vježbe prigoda za učenje i stjecanje iskustava za buduće zajedničke akcije. Na kraju posjeta, zapovjednik američke krstarice, inače sudionice i brojnih misija u sklopu multinacionalnih snaga, kazao je kako podupire skori ulazak Hrvatske u NATO.

Inače ratna krstarica SAD-a USS Hue City (CG-66) je dvadeseti brod klase Ticonderoga, posada broji oko 340 članova, a u floti SAD-a je od 14. rujna 1991. S pogonom od četiri

General Electric LM 2500 plinsko - turbinska motora postiže brzinu veću od 30 Nm, duga je 173 metra, široka 16, 8 metara, a na sebi nosi i dva helikoptera.

J.P.

Odbrojavanje je počelo...

Odbrojavanje je počelo, iako neki kažu da ne valja brojati dane jer tada vrijeme sporije teče. Kažu, bolje je kada si bilo čime drugim okupiran, nečim što ti odvlači pozornost od razmišljanja o protoku vremena. Konačni cilj je vrlo blizu, a najteže bi trebalo biti iza nas. Trenutačno na našim redovnim sastancima razgovaramo o dolasku prethodnice, o razduživanju opreme, o transportu stvari avionom...

Iz Afganistana Predrag MIKULIĆ

U posljednjem smo mjesecu misije. Snijeg koji je presvukao Kabul u bijelo odgodio je završnicu nogometnog turnira koji smo organizirali tijekom siječnja. U zraku se već pomalo osjeća kraj.

Stalna borba s raznoraznim zadaćama, dnevno-noćne ophodnje, šatori i kontejneri - naši privremeni domovi, kabulska surova svakodnevnica, borba sa samim sobom, čežnja za obitelji i domovinom ...

U završnoj fazi

Posljednji mjesec, mjesec je kada se sve to rezimira i vrti po našim glavama. Odbrojavanje je počelo, iako neki kažu

da ne valja brojati dane jer tada vrijeme sporije teče. Kažu, bolje je kada si bilo čime drugim okupiran, nečim što ti odvlači pozornost od razmišljanja o protoku vremena. Pomalo nas obuzima osjećaj da smo pobjednici. Konačni cilj je vrlo blizu, a najteže bi trebalo biti iza nas. U KMNB-u (Kabulska multinacionalna brigada) ovih dana nailazimo na mnoge nove face. Lica zbunjena, ispitivačka, žele doznati što više informacija. Odmah vidimo da su to pridošlice, sjetimo se da smo i mi tako izgledali prije pet - šest mjeseci.

Trenutačno na našim redovitim sastancima razgovaramo o dolasku prethodnice, o razduživanju opreme, o zaključnim ocjenama za rad naših pripadnika u misiji, o transportu stvari avionom itd. To su teme koje nose poruku: "Zadaća 4. kontingenta OSRH u misiji ISAF VI

ulazi u završnu fazu!" Ipak, zadaće naših pripadnika Vojne policije angažiranih u KMNB-u, kao i stožernih časnika i svih ostalih pripadnika kontingenta provode se nesmanjenim ritmom. I tako će biti sve do

cije KMNB-a. Rezultat akcije je pronalazak i zapljena manje količine hašiša od oko 700 g, za privatnu uporabu, što inače nije kažnjivo afganistanskim zakonom. Hašiš je bio skriven u kutijama cigareta i u pretincima automobila.

Drogu je pronašao naš vojno-polijski pas Cobra, koji je službeni pas za detekciju droge.

Nakon toga uslijedio je glavni zgoditak, otkrivanje i zapljena 2,6 kg sirovog opijuma, koji je krijumčaren iz sjevernih pokrajina (Mazar-e-Sharif) preko Kabula za Kandahar. Opijum je bio skriven u radiokazetofonu, u dva zvučnika, a otkrio ga je afganistanski

djelatnik odjela za suzbijanje narkotika i hrvatski vojni policajac. Od lokalnih vlasti akcijom je zapovijedao pukovnik Nabimajroh, načelnik odjela za suzbijanje narkotika ministarstva unutarnjih poslova Afganistana, a zapovjednik angažiranih snaga ISAF-a bio je desetnik Marko Tabak. Snage ASP-a su brojale 50-ak pripadnika lokalne policije KCP-a (Kabul City Police), te 12 pripadnika afganistanske vojske, uz 4 djelatnika NDS-a (National Directory of Security). Iz ISAF-a su, osim pripadnika multinacionalne satnije VP KMNB-a, bila angažirana i četiri švedska časnika za vezu, 18 pripadnika norveške borbene skupine, te njemačka posada za ED (elektroničko djelovanje). Ova iznimno uspješna akcija jedna je u nizu akcija u kojima snage ISAF-a na ovaj način daju potporu afganistanskim sigurnosnim partnerima. ■

U ophodnji na -10°C

predaje dužnosti našim nasljednicima u postrojbama ISAF-a, a i kada se to obavi ostaje primopredaja kampa, pripreme za put, završna izvješća...

Zajednička akcija pronalazanja droge

Osim redovitih zadaća koje odnose najviše vremena i angažiranja raspoloživih snaga nedavno smo imali i zajedničku akciju s našim afganistanskim sigurnosnim partnerima (ASP), a u sklopu operacije Pigeon-2, koja se odnosi na borbu protiv krijumčarenja i borbu protiv narkotika. Na kontrolnom punktu koji je bio postavljen na kabulskoj prilaznoj cesti, na točki zvanoj KEP Echo, zajedno s ostalim kolegama iz sastava ISAF-a i ASP-a našlo se osam pripadnika našeg VP-a te jedan njemački kolega iz sastava multinacionalne satnije vojne poli-

Sjaj Dubaia

Odjednom u toj ljepoti lagano poniranje, tamom zaogrnut Perzijski zaljev i svjetla Dubaija. U zračnoj luci neko veselje, kao da su došli baš nas dočekati. Hotelska limuzina kožnih sjedala otklizila je kroz blještavilo neona do Le Meridiana. U sobi su me čekale papuče, ogrtač, cigarete, novine, čokolada, hladno piće i štapići za uši. Anđeo čuvar mi je tiho šaputao: "Ne diraj ništa, sve se debelo plaća. Ni štapiće? Ni štapiće!"

Iz Indije Davor ČULJAK

Probudio sam se negdje na dvanaest tisuća i nešto metara. Sjedim, a u stvari jurim više od hiljadu kilometara na sat. Na ekranu ispred mene veliki avion titra, ispred njega piše "neutralna zona", lijevo Bagdad, malo dalje Basra. Pa neki pametni prebacio na drugi kanal. Kamera ispred aviona. Totalni mrak. Pa treći kanal. Kame-

njima jer je mislio da im se sviđa. Usput su donosile pomalo grickalica, dimljenog lososa, rakova, različitih sireva, grožđa i davno zapljenog francuskog vina, pa sam zaboravio da bi me tu gore trebalo biti strah. Pustite dedu da leti...

Ništa ne diraj, sve se plaća!

Odjednom u toj ljepoti lagano poniranje, tamom zaogrnut Perzijski zaljev i svjetla Dubaija. U zračnoj luci neko veselje, kao da su došli baš nas dočekati. Djevojke ovlaš prebačenih prozirnih šalova, koje ne skrivaju puno od onoga što je lijepo vidjeti, veselo su pirlitala i dijelile cvijeće naočitim muškarcima poput mene. Onda sam ja dao Lovriću pušlek da ne plaće. Hotelska limuzina kožnih sjedala otklizila je kroz blještavilo neona do Le Meridiana. U sobi su me čekale papuče, ogrtač, cigarete, novine, čokolada, hladno piće i štapići za uši. Anđeo čuvar mi je tiho šaputao: "Ne diraj ništa, sve se debelo plaća." Ni štapiće? Ni štapiće!"

Našli smo se u baru. Nitko nije lud da spava! U plavičastom polumaraku sjedilo je nekoliko Europljana, valjda biznismena, i tri -četiri šeika zamišljena pogleda. Valja ozbiljno promisliti u što sutra uložiti milijune. I sam sam pretražio džepove i uložio nešto preostalog mrtvog kapitala u dvije hladne pive. Onda bacim oko na šeika. Djevojka ozbiljnog lica očiju punih tajni i haljinom do poda decentno razrezanom podosta iznad koljena donijela je pladanj do njegovog stolića, maestralno profesionalno kleknula na oba koljena i poslužila mu piće ne gledajući ga u oči. Ni on nju. Zato smo mi buljili. Onaj se razrez samo

centimetar raširio, taman toliko da ciknem. I eto ti nje. Mislila je da je zovem. Te preko volje naručih i sljedeću rundu i nekako se izvadih. Došetala mala, donijela pivo, al' pred nama nema klečanja.

Usred noći iz Rima je doletio Alfio, razgovorljiv kao uvijek. Za njega nema veze što je tri ujutro, postavlja stotine pitanja, ali srećom ne čeka odgovore. On je od onih koje najviše volim, onih koji postavljaju pitanja i sami na njih odgovaraju. Bit će od njega pravi zapovjednik, vidim ja. Još od onog razreza prestao sam razmišljati i na hrvatskom, a kamoli na engleskom. U ovim godinama ljepše je slutiti nego vidjeti. Barem se od tebe ništa ne očekuje.

Ujutro smo se odvezli u City Centre i lutali naokolo čudeći se mješavini muškaraca u bijelim haljinama, pokrivenih žena u crnim mundurama i cura u minicama. Bio sam u odori, valjda prva uniformirana osoba u povijesti ovog grada, svi su me gledali u čudu. Stao sam malo da se odmorim dok moji razuzdani prijatelji "pokupuju Dubai", kad iza mene glas: "Dobar dan, Hrvatska, jesi li za kavu?"

(Nastavit će se, ako me ne ukinu...) ■

Shopping centar sa raznolikom ponudom

ra ispod aviona. Opet mrak. Tko to mene prepada, da je meni znati? I tko ovo čudo ovuda vozi kad se ništa ne vidi? Ima li pilota u avionu? To mene Bog kažnjava što sam ismijavao Bagija i Grenka da su oni ustvari samo vozači tih vrtoleta i namiguša, isto, brate, kao što su vozači tramvaja vozači. Još je tramvajcima puno gore, objašnjavao sam im jer stalno moraju stajati, otvarati i zatvarati vrata i paziti jesu li sve bake atletičarke dotrčale s najlon-skim vrećicama unutra prije nego što su ih pričepili vratašcima.

Ljepuškaste curice koje rade za Emirates i koje uglavnom govore ruski, rumunjski, a i jezike naroda i narodnosti bivše nam države, ljubazno su se smješdale Lovriću i meni jer su za to plaćene, a i Lovrić

U trgovinama je stalna gužva

0 Liberiji iz prve ruke

U današnje vrijeme samo 5% stanovnika čine potomci američkih robova koji su prvi nastanili ovo područje. Službeni jezik je engleski i govori ga većina stanovništva. Stanovnika je više od 3,5 milijuna i ima oko 16 etničkih grupa. Klima je tropska i izrazito vlažna, posebice u lipnju i srpnju. Jedna od zanimljivijih stvari je harmattan vjetar koji se pojavljuje od prosinca do ožujka, puše sa sjevera Afrike i nosi pijesak iz Sahare zbog kojeg ne možete tijekom dana ni sunce vidjeti

Iz Liberije Dražen BARTOLAC

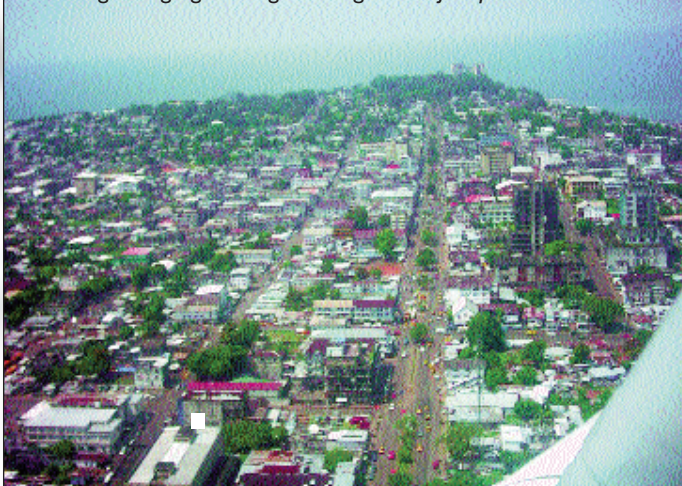
Iako su zemljopisno i klimatski Sijera Leone i Liberija susjedne države i vrlo slične, ipak, dolaskom u Liberiju odmah ćete uočiti velike razlike. A ta različitost vuče korijene iz prošlosti, tj. iz utjecaja koje je Engleska imala na Sijera Leone, a SAD na Liberiju. I, naravno, najveću razliku uočiti ćete između glavnih gradova Free Towna i Monrovijske.

Američki utjecaj na svakom koraku

U Liberiji na svakom koraku primjećujete detalje povezane s Amerikom. Tako je npr. državna zastava Liberije veoma nalik na američku, novčana jedinica se također zove dolar, ali liberijski dolar i trenutno za 52 liberijska dolara dobijete jedan američki. U središtu glavnog grada vrlo teško se izgubiti jer je središte grada izgrađeno savršeno pravilno. Glavna prometnica ne prolazi središtem Monrovijske nego mostom spaja grad koji se nalazi na dva poluotoka. A ona bi naravno, uz pomoć jednostavne signalizacije i duplih traka vrlo brzo mogla postati brza prometnica. I naš mali stan nalazi se na toj prometnici u naselju zvanom Sinkor. Sljedeće što upada u oči su kamioni, većinom američke izrade iz 50-ih i 60-ih godina, marke Truck, Ford...i fascinantno ih je vidjeti u funkciji. Naravno, o nekoj tehničkoj ispravnosti nema ni govora, ali oni voze...

Liberija je smještena na samoj

Središte glavnoga grada izgrađeno geometrijski pravilno

obali Atlantskog oceana, a ranih godina XIX. stoljeća otkrili su je Amerikanci. Važno je istaknuti da u današnje vrijeme samo 5% stanovnika čine potomci američkih robova koji su i prvi nastanili to područje. I naravno, službeni jezik je engleski i govori ga većina stanovništva, a u uporabi su još tri domaća jezika kojima se služe i Mande, Zapadnoatlantska i Kwa jezična skupina. Stanovnika je više od 3,5 milijuna i ima oko 16 etničkih grupa od kojih su najbrojnije Kpelle, Bassa, Gio i Kru. Važno je spomenuti da je 50% ukupne populacije ispod 14 godina. Po religijskom opredjeljenju 40% je kršćana, 40% nacionalna religija, a 20% su muslimani.

Opasni harmattan

Klima u Liberiji je tropska i izrazito vlažna, posebice u lipnju i srpnju kada nastupa vrijeme kišne sezone. U vrijeme zime, ovdje je suha sezona s izrazito visokim dnevnim i ni-

skim noćnim temperaturama. Jutro je idealno za jutarnju gimnastiku, ali je problem jutarnje kupanje. Vлага, koja se tijekom noći skupi je tolika da imate osjećaj kako pada kiša jer doslovce ujutro voda zna curiti s krovova. Zahvaljujući blizini ekvatora, smjena dana i noći nastane izrazito brzo. Jedna od zanimljivijih stvari je harmattan vjetar. Pojavljuje se od prosinca do ožujka, a mi smo ga imali prilike, srećom, osjetiti

samo posljednjih 15-ak dana. Riječ je o vjetru koji puše sa sjevera Afrike prema jugu i nosi pijesak iz Sahare doslovce po cijeloj Africi. Nije to vjetar velike snage, ali zbog sitnog pijeska u zraku kojeg donosi ne možete tijekom dana ni sunce vidjeti. Vani je sve prekriveno prašinom, ali i u našim sobama. Zbog toga je u to vrijeme najbolje ne izlaziti da ne biste udisali tu silnu prašinu.

Što se tiče prirodnih bogatstava oko 20% zemlje prekriveno je šumom mahagonija i plantažama palmi i kaučuka. Zemlja je bogata i željeznom rudačom, dijamantima, zlatom i drvenom građom. Od cestovne komunikacije za sad postoje samo dvije glavne ceste koje vode u središnji dio zemlje, dok je u južni potrebno i nekoliko dana putovati po lokalnim cestama. Nažalost, rat je u ovoj zemlji potpuno uništio svu infrastrukturu, posebice u unutrašnjosti zemlje. ■

natporučnik Željko Heimer

veksilolog

autor izložbe "Norveške zastave"

- **za zastavu** je najvažnije da bude prepoznatljiva i drukčija od ostalih
- **crvene, bijele i plave boje** zastupljene su na najvećem broju zastava
- **u Hrvatskoj** je propisano da su županijske zastave dvobojne, a gradske i općinske jednobojne, s grbom u sredini ili prema koplju
- **dvije najstarije** hrvatske vojne zastave čuvaju se u Švedskoj

Zastava - svjedok vremena i povijesnog trenutka

Zastava za mene nije samo slika, zanimljivo obojani komad platna već je ona i svjedok vremena i povijesnog trenutka u kojem je nastala. Zastava bi trebala biti čitljiva iz daljine i, kakao je netko rekao, trebala bi biti toliko jednostavna da je i dijete može nacrtati

— Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN —

U svijetu djeluje stotinjak veksilologa, a jedan od malobrojnih veksilologa u Hrvatskoj, koji se usput rečeno mogu prebrojiti na prste jedne ruke, je i naš sugovornik natporučnik Željko Heimer. A o kakvoj je zapravo znanosti riječ? Veksilologija je pomoćna povijesna znanost koja se bavi proučavanjem zastava. Riječ je o mladoj znanstvenoj disciplini koja je srodna heraldici, znanosti koja se bavi grbovima. Termin je nastao 60-ih godina prošlog stoljeća u SAD-u, a sustavno proučavanje zastava započelo je početkom dvadesetog stoljeća u Europi i to u Njemačkoj i Italiji.

Natporučnik Heimer se znanstveno bavi proučavanjem zastava posljednjih desetak godina i prepoznat je među svojim kolegama u svijetu. Redovito objavljuje svoje radove u nekoliko europskih međunarodnih veksiloloških časopisa, a posljednjih je godina objavio nekoliko članaka u stručnim glasilima NFS-a (Nordijsko zastavno društvo) na norveškom i engleskom jeziku te u glasilima češke i njemačke veksilološke udruge. Od 1995. godine aktivan je član veksilološke udruge *Flags of the World* (FOTW - www.fotw.net) a u razdoblju od 1996./97. bio je i njezin vicedirektor.

Više od osam godina održava mrežne stranice *Flags and Arms of the Modern Era* na kojima objavljuje rezultate svojih veksiloloških istraživanja.

Kao izravni povod za razgovor s natporučnikom Heimerom je izložba "Norveške zastave" čiji je on autor, a koja će biti postavljena u MORH-ovoj galeriji "Zvonimir". S norveškom veksilologijom i heraldikom upoznao se za vrijeme jednogodišnjeg boravka u Norveškoj, a pripreme za izložbu trajale su nešto više od pola godine.

Kad je počelo Vaše zanimanje za zastave?

Zastave su me počele zanimati još u djetinjstvu, a aktivno sam ih počeo proučavati kad sam, zahvaljujući suvremenoj tehnologiji i Internetu, otkrio da u svijetu ima još ljudi koji dijele taj moj interes. Pokušavam na temelju dostupnih podataka raznih dokumenata, službenih listova, odluka, novinskih članaka, rijetkih znanstvenih radova koji se bave tom problematikom, starih fotografija, slika i malobrojnih primjeraka povijesnih zastava koje se čuvaju u muzejima, rekonstruirati i nacrtati i povijesne i sadašnje zastave te ih na Internetu učiniti dostupnima što većem broju zainteresiranih. Crtam na računalo

što je najjednostavnije i najpraktičnije jer se eventualni nedostaci mogu vrlo brzo i lako ispraviti.

Što za Vas kao veksilologa znači zastava?

Zastava za mene nije samo slika, zanimljivo obojani komad platna već je ona i svjedok vremena i povijesnog trenutka u kojem je nastala. Ono što me posebno fascinira u istraživanju je veza koja se može uspostaviti između društva koje je zastavu rabilo i same zastave. Istraživanje mi daje odgovore na pitanja zašto je odabrana neka određena boja ili simbol i kakve to ima veze s općim društvenim stanjem, s nekim drugim zastavama, grbovima ili znakovima. Uz veliki broj zastava vezane su i priče, legende i mitovi i to je ono što istraživanje zastava čini posebno zanimljivim.

Koliko ste zastava dosad nacrtali?

Dosad sam ih nacrtao na tisuće. Na mojoj web stranici zeljko-heimer-fame.from.hr ima ih nekoliko stotina i to su prvenstveno povijesne i sadašnje zastave Hrvatske, Slovenije i Bosne i Hercegovine. Spomenuo bih da su na toj web stranici detaljno obrađeni i grbovi iako mi to nije bila

namjera jer je to posao heraldičara. Ali, kako su na ovom našem prostoru grbovi gotovo redovito sastavni dio grafičkog rješenja zastave ili su barem poslužili kao osnova dizajna nije moguće te zastave proučavati odvojeno od pripadajućih grbova. Redovito objavljujem i na web stranici međunarodne udruge *Flags of the World* gdje sam objavio na desetine tisuća slika zastava. Moram reći da je upravo Internet dao veliki poticaj razvoju veksilologije. Na svojoj web stranici bilježim i po 200 posjeta dnevno.

Možete li izdvojiti neke zastave koje Vas najviše zanimaju?

Posebno me zanimaju naše županijske zastave i njihovom sam istraživanju posvetio najviše vremena. Te zastave nisu nikad bile prikazane na jednom mjestu i kad sam krenuo istraživati o njima gotovo i nisam imao nikakvih podataka. Nekoliko primjeraka tih zastava našao sam u

Povijest norveške zastave je zapravo povijest norveške države, a borba za norvešku zastavu bila je i borba za nezavisnu Norvešku. Tijekom 200 godina konstantnim promjenama zastave pokušavalo se doći do vlastitog identiteta. Postoji cijeli niz norveških zastava koje su ponešto različite, a sve one pokazuju promjene u društvenoj situaciji Norveške. Današnja norveška zastava je trobojnica crven, bijeli i plavi koja je koncipirana prema idejama Francuske revolucije. Na izložbi će biti izloženo 400-tinjak norveških današnjih i povijesnih zastava i to počevši od državne i nacionalne preko norveških županijskih zastava, zastava u oružanim snagama, javnim službama pa do povijesnih zastava kroz više od 200 godina. Organizator izložbe je Hrvatsko-norveško društvo "Željko Takač" koje aktivno djeluje na proširivanju prijateljskih odnosa između Norveške i Hrvatske od 1981. godine. Ova izložba samo je jedna u nizu aktivnosti koje se organiziraju u povodu obilježavanja stogodišnjice nezavisnosti Kraljevine Norveške.

Izložba će biti postavljena u MORH-ovoj galeriji "Zvonimir", a moći će se razgledati od 7. - 16. veljače.

muzejima, a najviše sam ih rekonstruirao i nacrtao na temelju podataka do kojih sam došao istražujući povijesnu dokumentaciju. Na XX. međunarodnom veksilološkom kongresu u Stockholmu 2003. godine, predstavio sam se s radom na temu županijskih zastava.

Postoje li neke zakonitosti kojih bi se trebali pridržavati oni koji predlažu grafičko rješenje zastave?

Za zastavu je najvažnije da bude prepoznatljiva, dakle mora biti drukčija od ostalih. Jedno od načela koje je preuzeto iz heraldike je da se upotrebljavaju kontrastne boje te da se slične boje ne slažu jedna uz drugu. Simboli bi trebali biti stilizirani i ne bi se trebali prikazivati realni likovi. Često se događa, kako kod nas tako i u svijetu, da se zastava pretrpa stotinama različitih simbola i onda zbog "gužve" postane nečitljiva. Zastava bi trebala biti čitljiva iz daljine i, kakao je netko rekao, trebala bi biti toliko jednostavna da je i dijete može nacrtati. U Hrvatskoj je propisano da su županijske zastave dvobojne, a gradske i općinske jednobojne, s grbom u sredini ili prema koplju.

Zastavu koje zemlje biste izdvojili kao najzanimljiviju po svom grafičkom rješenju?

Svakako bih izdvojio geometrijski zahjevnju zastavu Velike Britanije. Kad je riječ o zastavama nama susjednih zemalja moderna, izrazito zanimljiva i prepoznatljiva je zastava Republike Makedonije. Na zastavi su

tradicionalne makedonske boje crvena i žuta, a u središtu je sunce koje simbolizira novu državu, prosperitet i napredak.

Prema nekim podacima heraldika je pokazala da bijela boja na zastavi označava vjeru i čistoću, a da je na najvećem broju nacionalnih zastava zastupljena crvena boja koja simbolizira hrabrost. Dijelite li i Vi takvo mišljenje?

Crvena, bijela i plava boja zastupljene su na najvećem broju zastava. Povezivanje boja s određenom simbolikom nije u cijelom svijetu isto. U Europi je doista uobičajeno da bijela boja simbolizira mir i čistoću, a crvena krv. Ali to nije uvijek jednoznačno objašnjenje.

Veliki broj zemalja je tijekom povijesti često mijenjao svoje državne zastave. Zašto?

Da, mnoge su zemlje mijenjale svoje zastave. Neke su se zastave mijenjale namjerno, a neke revolucionarnim mijenjanjem. Najpoznatija zastava koja se namjerno mijenjala je zastava SAD-a i to dodavanjem zvjezdica za nove države članice. U početku ih je imala 13, a sada 50. Druge zemlje su mijenjale zastave zbog revolucionarnih promjena. Među najčešće mijenjanim zastavama svakako bih izdvojio zastavu Afganistana koja je u XX. stoljeću mijenjana 50-ak puta.

Mnoge se zemlje vole hvaliti kako je baš njihova zastava najstarija. Što su pokazala Vaša istraživanja?

Za najstariju zastavu obično se uzima ona iz Danske kojom se u izvornom obliku koriste neprekidno od XI. stoljeća. Negdje iz tog razdoblja je i zastava Republike Austrije. Definicija najstarije zastave ovisi i o kriterijima koje uzimate u obzir (recimo zastava San Marina potječe iz ranog srednjeg vijeka, a zakonski je definirana tek negdje 80-ih.

Jeste li razmišljali i o izložbi naših zastava?

Da, naravno. Imam dosta materijala i nadam se da ću to i napraviti, iako je to već na neki način prikazano i na mojoj web stranici. Ovdje bih spomenuo i da se dvije najstarije hrvatske vojne zastave, one iz doba Tridesetogodišnjeg rata, čuvaju u Švedskoj. ■

O izložbi "Norveške zastave"

Darivanje krvi u SzOP-u Požega

Nova 2005. počela je humanitarnom akcijom dobrovoljnog davanja krvi u SzOP-u Požega. Tako se još jednom, na zahtjev Crvenog križa Požega, a za potrebe požeške bolnice, odazvao veliki broj vojnika, te će se prikupljanje provesti u vremenskim razmacima prema potrebama Opće županijske bolnice. Krv su darivali i djelatnici kao i zapovjednik Središta brigadir Alojzo Tomašević i načelnik stožera, pukovnik Miroslav Crnjac. Takve akcije provode se redovito i dosad je u dvanaest i pol godina postojanja Središta prikupljeno 33 227 doza krvi.

OJI

Pripadnici 4. korpusa u akciji darivanja krvi

Pripadnici 4. korpusa HKoV-a u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem - Split i Odjelom za transfuziju krvi KB Split - Firule organizirali su akciju dobrovoljnog darivanja krvi u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama

20. siječnja. Akciji su se odazvali pripadnici zapovjedništva 4. korpusa, 204. brigade PZO-a,

41. inženjerske bojne, 257. bojna veze, 354. vojno - obavještajne satnije i pripadnici 95. zrakoplovne baze. Tom humanitarnom akcijom prikupljeno je ukupno 76 doza krvi. U ovoj godini to je prva akcija, a u 2004. organizirano je sedam takvih akcija u kojima je ukupno prikupljeno 471 doza krvi.

G.T.

Tečaj računatelja u 16. trbr

Od 17.- 21. siječnja u 16. topničko - raketnoj brigadi proveden je tečaj računatelja, a nositelj tečaja bio je natporučnik Davor Stefanović.

Tečaj je polazilo deset sudionika i uspješno su ga završili, a jedan od polaznika, narednik Damir Horvat je istaknuo: "Tijekom tečaja uspješno smo provodili rad na sustavu za upravljanje paljbom kojim se vrlo učinkovito provodi bojno gađanje. Ocjena te uspješnosti vidjet će se prilikom topničkog bojnog gađanja na poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunju tijekom veljače.

OJI

Pripadnici 3. gombr na bojnom gađanju

Obučnu 2004. godinu 3. gardijska oklopno - mehanizirana brigada je nakon intenzivne obuke odlučila završiti osposobljavanjem pripadnika za operatore POVRS-a I. i II. naraštaja.

U selekcijskom odabiru ukupno je testirano oko 85 kandidata, a odabrano je 45 s najboljim rezultatima. U vojarni "Dračice" Đakovo organizirana su dva tečaja a voditelji su bili: satnik Mario Nađ, natporučnik Blažan Milić te 1. dočasnik narednik Mario Alduk. Instruktori koji su se dokazali u Domo-vinskom ratu uspješno su prenijeli svoje znanje na odabrane kandidate, i na završnom testiranju ukupno je prošlo 37 kandidata što je vrlo visokih 82% prolaznosti.

Na vojnom poligonu "Gašinci" 19. siječnja završen je ciklus obuke operatora POVRS-a koji je počeo još 3. studenog

prošle godine. U nazočnosti zapovjednika 3. gombr brigadira Berislava Jezidžića, časnika za paljbenu potporu bojnika Petra Matanovića, zapovjednika 1. i 2. okb, mehanizirane bojne, te izaslanika zapovjednika 3.

korpusa polaznici tečaja uspješno su demonstrirali naučeno. Bojno gađanje provelo je 15 pripadnika od kojih je 14 pogodilo cilj, a s obzirom na to da je jedna raketa bila neispravna može se reći da je postotak pogodaka 100% i svi su se promatrači složili da takvu uspješnost pogađanja još nisu vidjeli.

Nakon završetka tečaja dodijeljene su potvrđnice o pohađanju tečaja, a polaznici će biti raspoređivani na dužnosti operatora u postrojbama. Rezultate koje su postigli na bojnom gađanju održavat će se redovitim trenaziranjem.

OJI

Tečaj stranog jezika u satniji za MVO

U varaždinskoj vojarni "I.V.Drašković" u kojoj je smještena 2. pješačka bojna 2. gardijske brigade u tijeku je provedba dijela tečaja engleskog jezika koji pohađaju pripadnici satnije za međunarodne vojne operacije.

Ideja o učenju stranog jezika u vlastitoj postrojbi, što je inače prvi takav tečaj u OS-u, nastala je zato da se svakom pripadniku satnije za međunarodne vojne operacije omogući stjecanje potrebne razine znanja kako bi u sklopu međunarodnih vojnih operacija uspješno obavljali zadaće.

Program po kojem se tečaj provodi verificirala je Škola stranih jezika HVU-a uz čije odobrenje se tečaj i provodi. Tečaj izvodi instruktorski tim iz sastava 2. gardijske brigade koji je vrlo uspješno prošao edukaciju u spomenutoj školi stranih jezika.

Fonolaboratorij koji je instaliran u vojarni "I.V.Drašković" omogućava provedbu ulaznih i izlaznih testiranja u sklopu tečaja. Na temelju postignutih rezultata na izlaznom testiranju pripa-

dnicima postrojbe Škola stranih jezika izdaje potvrde o stupnju znanja engleskog jezika.

S dosadašnjim tijekom provedbe tečaja, te rezultatima ostvarenim u prvom dijelu koji je pohađalo 64 pripadnika upoznao se 18. siječnja i prvi dočasnik GS-a OSRH časnički namjesnik Goran Turk tijekom posjeta 2. gbr te se pohvalno izrazio o rezultatima i organizaciji tečaja.

I.S.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
U SURADNJI S UČILIŠTIMA
raspisuje
NATJEČAJ**

za stipendiranje studenata od 1. godine studija u statusu kadeta za stjecanje visoke stručne spreme od školske godine 2005./2006. na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU:

- Fakultet strojarstva i brodogradnje
- Fakultet elektrotehnike i računalstva
- Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije
- Ekonomski fakultet
- Pravni fakultet
- Prirodoslovno-matematički fakultet:
- inženjersko usmjerenje matematike
- inženjersko usmjerenje fizike
- inženjersko usmjerenje kemije
- inženjersko usmjerenje geofizike
- inženjersko usmjerenje geologije
- usmjerenje profesor geografije
- Geodetski fakultet
- Građevinski fakultet
- Fakultet prometnih znanosti:
- smjer: cestovni
- smjer: poštanski i telekomunikacijski
- smjer: aeroprometni
- smjer: aeronautika, VII. st., vojni pilot
- Prehrambeno-biotehnoški fakultet
- Filozofski fakultet:
- studij psihologije
- studij informacijske znanosti
- Fakultet političkih znanosti
- Katolički bogoslovni fakultet

II. SVEUČILIŠTE U SPLITU

- Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje
- Pomorski fakultet
- Fakultet prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja
- Građevinsko-arhitektonski fakultet
- Kemijsko-tehnoški fakultet
- Ekonomski fakultet
- Katolički bogoslovni fakultet

UVJETI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen(a) 1985. godine ili kasnije
- upisana 1. godina redovitog studija
- ispunjavanje propisanih kriterija za kadeta na temelju psihologijskog ispitivanja ili zdravstvenih pregleda
- zadovoljavanje sigurnosnih kriterija
- odgovarajući rezultati na pregledu za novake (za muškarce)

Rok za podnošenje prijava je **11. veljače 2005.**

Prijave se podnose u uredima za obranu u kojima se kandidati nalaze u evidenciji vojnih obveznika, odnosno po mjestu prebivališta za žene.

Kandidati trebaju dostaviti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona
- preslik domovnice, rodnog lista, vojne iskaznice (samo za muškarce)
- preslik svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole ili potvrdu o pohađanju škole
- potvrdu o nekažnjavanju
- potvrdu o upisanom 1. semestru na fakultetu navedenom u natječaju (dostavlja se nakon upisa na fakultet u srpnju 2005.)

Informacije u vezi s natječajem mogu se dobiti na:

- www.morh.hr
- Uprave i uredi za obranu MORH-a

Principi treniranja

Postoji šest principa treniranja. **Progresivno povećanje opterećenja** - znači stalno povećanje opterećenja (težine utega), češće vježbanje, povećanje broja serija i broja ponavljanja za svaku vježbu.

Specifičnost - koristiti se specifičnim programom s obzirom na cilj koji se želi postići.

Intenzitet treninga - Kad biste svaki dan potiskivali uteg od 2 kg iznad glave, ne biste odviše razvili mišiće. Za razvoj mišića treba koristiti dovoljno veliko opterećenje. Broj kilograma ili količina opterećenja u odnosu na vaš maksimalni kapacitet naziva se intenzitet treninga. Nitko ne zna točno koliki je intenzitet najbolji za razvoj mišića. Za razvoj snage obično je to 75 - 95% od maksimalne težine dobivene jednim ponavljanjem. Koliko je to za povećanje mišićne mase? Najpreciznije se koristiti onom težinom koja je dostatna u 8 -15 ponavljanja. Intenzitet treninga se može regulirati na tri načina i to povećanjem radne težine, povećanjem broja ponavljanja ili serije te povećanjem brzine izvođenja vježbi. Intenzitet treninga je vrlo važan za razvoj mišića, no što bi bilo da vježbate samo jednom mjesečno po jedan sat i to samo jednu seriju? Ne bi se dogodilo baš ništa. Znači nije dovoljan samo intenzitet, već i učestalost. Pravilni intenzitet vježbanja je najveći problem u programima postrojbe. Intenzitet će varirati s vrstom vježbe koja se vježba.

Volumen opterećenja - pod volumenom opterećenja podrazumijevamo i broj serija. Nije dobro pretjerivati u broju serija jer bi moglo doći do pretreniranosti. Treba vremena i iskustva da se odredi koliki je broj serija optimalan za svakog vojnika, pri izvodeњу pojedine vježbe svake mišićne skupine (najčešće se izvode tri serije).

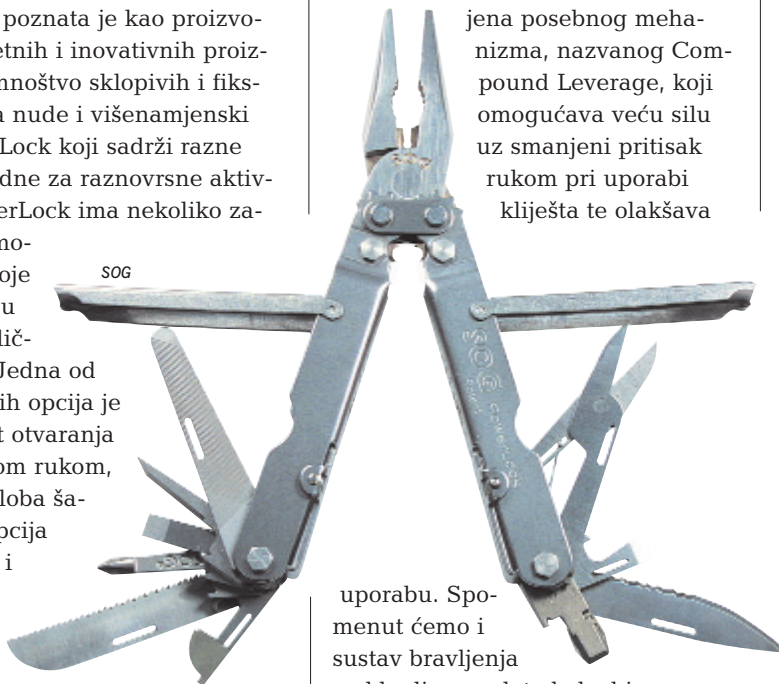
Frekvencija treninga - pod frekvencijom treninga podrazumijevamo koliko se često vježba. Vojno pravilo 350 - 15 naznačuje da bi se uspješan program tjelovježbe trebao primjenjivati tri do pet puta tjedno. Za optimalan rezultat, zapovjednici moraju ustrajati na pet treninga tjedno. Idealno bi bilo imati tri treninga za kardiorespiratornu (KR) izdržljivost. Mišićna snaga, mišićna izdržljivost i fleksibilnost trebaju biti zastupljene dva puta tjedno da bi se poboljšao stupanj tjelesne spremnosti. Npr. da bi održali maksimalnu snagu mišića, vojnici moraju imati najmanje tri treninga snage na tjedan. Tri treninga tjedno, sa samo jednim treningom KR izdržljivosti, mišićne snage i treninga fleksibilnosti neće poboljšati ni jednu od te tri komponente. Uz nešto planiranja, program tjelovježbe za prosječnog vojnika može biti razvijen tako da osigura podjednake mogućnosti za razvoj svih komponenti tjelesne spremnosti.

Izolacija - mišićna izolacija, s obzirom na to koju skupinu mišića želimo razviti.

Sandra VRANEKOVIĆ

Višenamjenski alat PowerLock

TVRTKA SOG iz američkog grada Lynwooda poznata je kao proizvođač kvalitetnih i inovativnih proizvoda. Uz mnoštvo sklopivih i fiksnih noževa nude i višenamjenski alat PowerLock koji sadrži razne alate pogodne za raznovrsne aktivnosti. PowerLock ima nekoliko zanimljivih mogućnosti koje ga razlikuju od obilja sličnih alata. Jedna od zanimljivijih opcija je mogućnost otvaranja alata jednom rukom, trzajem zgloba šake. Ta je opcija zanimljiva i omogućava uporabu alata i u onim situacijama kad korisnik nema slobodne obje ruke što ponekad može biti vrlo važno.

Iduća značajka je primjena posebnog mehanizma, nazvanog Compound Leverage, koji omogućava veću silu uz smanjeni pritisak rukom pri uporabi kliješta te olakšava uporabu. Spomenut ćemo i sustav bravljenja rasklopljenog alata kako bi se povećala sigurnost uporabe. Alat je moguće sklopiti tek nakon što se pritisne polugica brave. Primjenom po-

sebnih vijaka s imbus glavom omogućeno je mijenjanje ugrađenih alata i prilagodba potrebama korisnika.

PowerLock ima kliješta, škarice, razni tipovi izvijača, nož s djelomično nazubljenom oštricom, otvarač za konzerve i boce, rašpu, kliješta, pilu, sjekač žice, a dio drške ima mjerilo označeno u inčima i centimetrima.

Cijeli je PowerLock izrađen od nehrđajućeg čelika, nudi se u tri inačice, standardnoj čeličnoj, s mat završnom obradom kako bi se spriječio odblesak te inačica presvučena titanij nitridom. Nanošenjem sloja titan nitrida dobiva se povećana tvrdoća i otpornost na ogrebotine. Nanosi se pomoću posebnog visokotehnološkog postupka nanošenjem pomoću plazme u potpunom vakumu. PowerLock se isporučuje s kožnim tokom, a tvrtka daje doživotno jamstvo što dovoljno govori o kvaliteti izrade.

M. PETROVIĆ

Preustroj ruskog ratnog zrakoplovstva

POTKRAJ jeseni prošle godine ruski mediji objavili su vijest kako će se provesti nekoliko važnih promjena u ruskom ratnom zrakoplovstvu. Uz povlačenje zrakoplovne tehnike preustroj će zahvatiti i djelatni sastav, tako bi nakon preustroja rusko zrakoplovstvo trebalo imati 36000 djelatnih pripadnika. Iz operativne uporabe bit će povučeno

više zrakoplovnih pukova. Tako će biti povučena dva puka bombardera s velikim doletom Tu-23M3, dva puka taktičkih bombardera Su-24M, dva puka jurišnika Su-25. Uz njih iz operativne uporabe bit će povučeni i jedan puk lovaca MiG-29, dva

puka lovaca Su-27, jedan puk presretača MiG-31, dva izvidnička puka popunjena avionima Su-24MR i MiG-25RB, te nekoliko helikopterskih pukova popunjenih helikopterima Mi-24 i Mi-8.

Nakon preustroja rusko ratno zrakoplovstvo treba-

lo bi imati jedan puk bombardera Tu-22M3, četiri puka presretača MiG-31, pet lovačkih pukova s MiG-ovima 29, pet lovačkih pukova s avionima Su-27, osam bombarderskih pukova s avionima Su-24M, četiri izvidnička puka s avionima Su-24MR, te četiri puka opremljena jurišnicima Su-25.

I. SKENDEROVIĆ

Rafael prodao Protector plovila namijenjena Izraelu

IZRAELSKA tvrtka Rafael Armament Development Authority je objavila da je nekoliko površinskih daljinski upravljanih plovila tipa Protector prodala nepoznatom naručitelju.

Prodana plovila su početno bila namijenjena ispitivanju u izraelskoj

ratnoj mornarici, a koja su naknadno otkazana nakon prodaje svih Protector plovila.

Daljinski upravljana površinska plovila Protector mogu zamijeniti brodove s ljudskom posadom u puno klasičnih i visokorizičnih zadaća kao što su obalna straža, zaštita specijalnih snaga, prikupljanje obavještajnih podataka, motrenje i izviđanje, a mogu kontrolirati područje od nekoliko desetaka milja. Plovila Protector duljine su 9 metara, a mogu nositi korisni teret

mase 1000 kg što uključuje motrilački radar i razne optroničke senzore. Od naoružanja nosi mini Typhoon daljinski upravljani oružni sustav koji uključuje tešku strojnicu kalibra 12,7 mm i automatski minobacač kalibra 40 mm.

M. BRLIĆ

Razvoj PZO sustava Starstreak

TVRTKA Thales Air Defence Limited (TADL) prikazala je novi potpuno automatski laki sustav za praćenje cilja i nadzor za PZO sustav Starstreak. Može se rabiti na raznim inačicama, a razvijen je na temelju automatskog ciljničkog sustava koji se rabi na samovoznoj inačici Starstreaka za Finsku.

Pogodan je za postavljanje na gusjenična, kotačna podvozja i laka vozila tipa Landrover, LMV, Duro, Dingo i slično. Osnovni modul s integriranom glavom za praćenje može se inkorporirati u druge aplikacije kao npr. podvjesnik za helikopter koji omogućava ispaljivanje projektila Starstreak. Prema TADL-u sustav za praćenje cilja se zbog otvorene arhitekture može združiti s različitim sensorima, od termovizije do radara te se može postaviti i na vozila koja već imaju kupolni top.

Novi sustav za praćenje cilja može se aktivirati vrlo brzo, ima sustav za automatsko praćenje cilja uz mogućnost preciznog ručnog podešavanja. Zaslone je tzv. flat panel tipa i na njemu se prikazuju svi potrebni podaci kako bi jedan operator mo-

gao upravljati sustavom. Dodatna sučelja omogućavaju dopunjavanje aktivnim i pasivnim senzori- ma te umrežavanje sustava u taktički internet.

Automatsko praćenje umanjuje radno opterećenje posade i maksimizira mogućnosti praćenja udaljenijih i manjih ciljeva kao što su bespilotne letjelice.

Senzorski paket obuhvaća naprednu termalnu kameru pogodnu za detekciju malih ciljeva koja radi u dva valna područja, 3-5 nm i 8-12 nm, koja se biraju ovisno o trenutnim uvjetima. Laserski daljinomjer, siguran za oko, omogućava lansiranje i presretanje cilja u najpogodnijem trenutku.

TADL razmatra daljnji razvoj Starstreaka. Jedna od mogućnosti je integracija na britanski borbeni heli-

Lockheed Martin

kopter WAH-64 Apache. Druga je mogućnost razvoj u smjeru višenamjenskog projektila sposobnog za gađanje površinskih i zračnih ciljeva. Starstreak je već pokazao kako je sposoban uništiti lakooklopljeni cilj. Vjeruje se kako bi bio pogodan za djelovanje u urbanom okruženju zbog preciznosti i male kolateralne štete.

Radi se i na razvoju protuzračnih sposobnosti projektila jer se u zračnom prostoru pojavljuju nove vrste ciljeva, bespilotni sustavi i precizno vođena oružja.

M. PETROVIĆ

Tomcat odlazi u mirovinu

IAKO je proces povlačenja borbenog aviona F-14 iz operativne uporabe US Navy počela prije nešto više od godinu dana, odnosno s uvođenjem njegove zamjene višenamjenskog borbenog aviona F/A-18E/F Super Hornet, on je krajem prošle godine dosegao poseban moment, odnosno vrhunac. Naime, tada se sa svoje redovite šestomjesečne smjene na moru u svoju matičnu luku vratila i eskadrila VF-103 "Jolly Rogers", što je ujedno bio i kraj Tomcatovoj karijeri. Ta eskadrila smatra se najčuvvenijim korisnikom aviona F-14 u US Navy, a nama je također dobro poznata jer je proteklih godina u dva navrata bila sudionikom bilateralnih vojnih vježbi s Hrvatskim ratnim zrakoplovstvom (Safe Sky, Joint Wings). Do kraja ožujka ove godine VF-103 "Jolly Rogers" treba preuzeti svoje nove

dvosjede, odnosno avione F/A-18F Super Hornet, i time službeno okončati svoju dvadesetogodišnju službu na Tomcatima. Prije službe na F-14, eskadrila VF-103 je do 1983. letjela na avionima McDonnell Douglas F-4 Phantom II.

Današnja eskadrila VF-103 nastala je 1995. spajanjem dviju eskadri-

la VF-84 "Slaggers" i VF-103. Tada je VF-103 zatražila dopuštenje za nastavljavanje tradicije "Slaggersa", odnosno preuzela njihovo čuveno obilježje "skull and crossbones". Inače tradicija nošenja tog znakovlja seže od II. svjetskog rata, u spomen Jacku Ernieju koji je tada oboren iznad Okinawe. U dosadašnjoj službi na avionima F-14 eskadrila VF-103 je među najuspješnijima u US Navyju, te je i pionir u primjeni naprednih senzorskih sustava na Tomcatima čime se znatno proširio opseg njihovih zadaća. Tako je bila prva koju je US Navy opremila sa TARPS-om (*Tactical Airborne Reconnaissance Pod*) podvjesnicima za taktičko izvidanje, te ciljničkim podvjesnikom LANTIRN (*Low Altitude Navigation and Targeting Infra Red in Night*), koji je dotad bio ponajviše svojstven za USAF, odnosno njime je tada Tomcatima dana mogućnost napada na kopnene ciljeve.

I. SKENDEROVIĆ

Australija gradi nove razarače

POTKRAJ prošle godine australska vlada je potvrdila gradnju tri nova razarača namijenjena protuzračnoj obrani unutar programa SEA 4000.

Sva tri nova razarača gradit će se u Australiji, tako da su otklonjene sve mogućnosti oko gradnje tih brodova izvan Australije. Objava rezultata natječaja očekuje se početkom

ove godine, a ugovoranje gradnje 2006. godine. Tri strane tvrtke koje sudjeluju u natječaju su američka tvrtka Gibbs & Cox s modificiranim projektom razarača klase Arleigh Burke, španjolska brodograđevna grupacija IZAR s projektom razarača tipa F 100 (klasa Don Alvaro de Bazán) i njemačka brodograđevna

grupacija Blöhm-Voss s projektom razarača tipa 124 (klasa Sachsen).

Program gradnje razarača vrijednosti je oko 4,4 milijarde dolara, a razarači će se graditi ili u brodograđilištu Tenix ili brodograđilištu tvrtke Australian Shipbuilding Corporation (ASC).

M. BRLIĆ

Roboti dolaze

PREMA procjenama američke kopnene vojske (US Army) ova bi godina mogla biti prekretnica u primjeni vojnih borbenih robota. Prvi korisnik novog robotskog sustava SWORDS (*Special Weapons Observation Reconnaissance Detection System*) trebala bi biti brigada Stryker, odmah po okončanju završnih testiranja.

SWORDS se sastoji od oružničke platforme postavljene na robot Talon tvrtke Foster-Miller. Talon je počeo vojnu karijeru 2000. u BiH, nastavio u Afganistanu 2002. U Iraku je angažiran na poslovima otkrivanja i uklanjanja improviziranih eksplozivnih naprava. Prema Foster-Milleru Talon je dosad obavio oko 20 000 zadaća.

Kod SWORDS-a nije riječ o novodizajniranom sustavu već o kombiniranju postojećih elemenata u novi sustav - pristup poznat kao integracija sustava. Mogu se instalirati razna oružja: puška M16, strojnice M240 i M249, puška kalibra 12,7 mm. SWORDS-om daljinski upravlja vojnik, s razdaljine do 1000 metara. Pokusi su pokazali veliku

preciznost sustava, a domet ovisi o uporabljenom oružju. Može djelovati i u pokretu, ali tada pada preciznost. Pokreće ga litij ionska baterija ili baterija radiouređaja SINGARS. Nadzorna jedinica ima masu od oko 14 kg i sastoji se od dvije upravljačke palice (jedna za robota-platformu druga za oružje) te odaslona za prikaz podataka.

Trenutačno postoji samo nekoliko robota Talon i ustvari su unikatni proizvod. Američka KoV je naručila 18 primjeraka samo za uporabu u Iraku. Sadašnja cijena Talona je oko 230 000 USD, no predviđa se da će nakon pokretanja serijske proizvodnje cijena pasti na oko 160 000 USD.

M. PETROVIĆ

Predani prvi australski Tigeri

SREDINOM prosinca prošle godine australskim oružanim snagama predana su prva dva višenamjenska borbena helikoptera Tiger. Prva dva helikoptera, odnosno izvidničko-južniške inačice, oznaka ARH1 i ARH2, isporučena su u sklopu Air 87 projekta kojim je Australija naručila 22 borbena helikoptera Tiger. Novim helikopterima bit će popunjene 161. i 162. eskadrila, koje su dosad letjele na helikopterima Bell 206B-1. Australski Tigeri opremljeni su Strix senzorom, 30mm topom Giat 30-M871, projektilima AGM-114M Hellfire II, te nevođenim raketama od 70mm.

Prva četiri australska Tigera prema ugovoru bit će sklopljena u Eurocopterovom francuskom postroje-

nju u Mariagneu, dok će preostali helikopteri biti sklapani u Australiji,

u Aerospaceovom postrojenju u Brisbaneu.

I. SKENDEROVIĆ

U članku Primjena operacijskih istraživanja u kopненоj vojsci oružanih snaga SAD-a (Hrvatski vojnik broj 11, od 1. prosinca 2004.) opisan je sustav i organizacija primjene operacijskih istraživanja (OI) u oružanim snagama SAD-a. U tom radu samo su nabrojana vojna središta koja vode projekte operacijskih istraživanja i u kojima se primjenjuju njihovi rezultati, prije svega modeli različitih borbenih i drugih djelovanja vojske

Mladen BARKOVIĆ, Irena PEHARDA

Središta za operacijska istraživanja u kopненоj vojsci oružanih snaga SAD-a

Vjerujemo da je zanimljivo opisati strukturu tih središta i pokazati na neke od modela koje primjenjuju, s ciljem analize budućih vojnih djelovanja i pripreme za donošenje odluka o smjerovima razvitka strukture vojnih postrojbi i njihovih sposobnosti.

Kao što je u spomenutom članku navedeno, Institut za istraživanje i razvoj obrambenih sustava (IROS) Ministarstva obrane Republike Hrvatske (MORH) pokrenuo je stjeca-

nje uvida u američki vojni sustav primjene operacijskih istraživanja. Tijekom 2003. godine bio je nositelj provedbe jednog seminara i stručnog posjeta nekolicine operacijskih istraživača središtima za vojnu primjenu operacijskih istraživanja, na temu Primjena operacijskih istraživanja u analitičkoj potpori donošenju odluka. Seminar i posjet su organizirani kao aktivnost programa JCTP-a (*Joint Contact Team Program*), koji MORH provodi u suradnji sa Zapov-

jedništvom snaga SAD-a u Europi (EUCOM). Tim je posjetio neka od središta za operacijska istraživanja, a s drugima je upoznat na seminaru i brifinzima tijekom posjeta.

Provedbeni dio sustava za analizu u kopненоj vojsci SAD-a sastoji se u osnovi od tri ustrojbene cjeline, koje pokrivaju ključna područja u kojima je nužna profesionalna analitička potpora. Ta središta, koja će se u nastavku opisati na temelju spoznaja do kojih su autori došli tijekom seminara i studijskog posjeta pojedinim središtima, jesu:

- Središte za analizu u kopненоj vojsci (*Center for Army Analysis - CAA*)
- Središte za analizu u Zapovjedništvu za obuku i doktrinu (*Training and Doctrine Analysis Center - TRAC*)
- Središta za analizu borbeno-tehničkih sustava KoV-e (*Army Materiel Systems Analysis Activity - AMSAA*). ■

Hrvatski stručnjaci tijekom posjeta jednom od središta za operacijska istraživanja OS-a SAD-a

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Pod utjecajem brzog razvitka, usavršavanja i primjene plinske turbine u mnogo područja, često se postavlja pitanje bi li se ta vrsta motora mogla uporabiti kao mali pokretački stroj, osobito u cestovnom prometu, tj. za teretna vozila, traktore, autobuse, osobna vozila te za razna vojna vozila

Danijel VUKOVIĆ

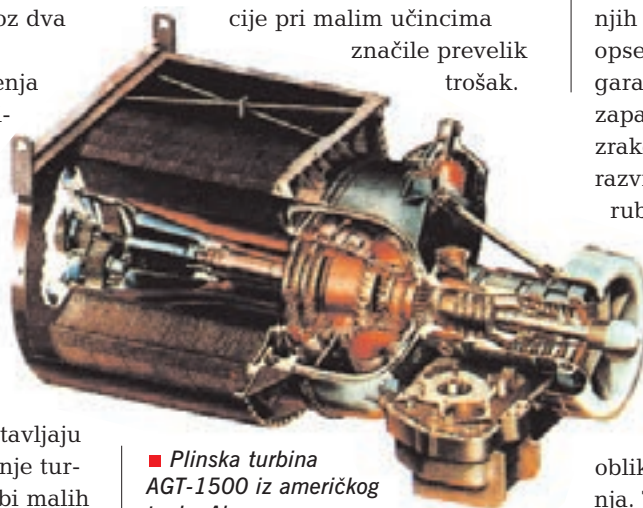
Plinsko-turbinski pogon kopnenih vojnih vozila

Načelno vrijedi općenita spoznaja kako su motori s tekućim gorivom po svojoj prirodi strojevi velikih radnih mogućnosti, dakle pogodni za velike učinke. To je utemeljeno uglavnom kroz dva stajališta.

Kao prvo, prilikom smanjenja gabarita stroja radi radne sigurnosti, osobito pri visokim temperaturama i zbog njih uzrokovanih promjena oblika, potrebni razmaci između pokretnih i nepokretnih dijelova se ne mogu prema želji smanjiti, što znači kako su ti gubici u malim motorima veći.

Takvi i slični razlozi predstavljaju stajališta koja vode do gradnje turbine. Parna turbina u izvedbi malih gabarita pa prema tome i malih snaga, ima nekoliko glavnih nedostataka; najviši tlak i ostali ekonomični rastući radni oblici (npr. regeneracijsko predgrijavanje, međupregrijavanje itd.) jedva da se

mogu uporabiti pri malim snagama. Povećanjem početnog tlaka, duljina lopatice se još više smanjuje i visoki stupnjevi se gotovo ne mogu postići te bi radi toga takve komplikacije pri malim učincima značile prevelik trošak.

■ *Plinska turbina AGT-1500 iz američkog tenka Abrams*

Mnogi od spomenutih utjecaja, koji umanjuju ekonomičnost, ne postoje pri uporabi plinske turbine. Plinska turbina radi ekonomičnije ako je početni tlak veći te ne dolazi

do kondenzacije.

Uobičajeni izvedbeni poredak male turbine sastoji se od jednog radijalnog kompresora i jedne aksijalne turbine na jednom vratilu. Između njih se nalaze jedna, dvije ili po opsegu razdijeljene više komora izgaranja, u kojima izgara dovedena zapaljiva smjesa s komprimiranim zrakom. Pritom se nastali plinovi razvijaju ispred turbine i djeluju na rub turbine, tj. na njezine lopatice. Višak energije pritom može izaći kroz turbinsko vratilo.

Varijante koje su nastale izvedbom malih turbina zbog poboljšanja ekonomičnosti radnog procesa, predstavljaju promjenu izvedbenog oblika pojedinih dijelova postrojenja. Tako su nastale, npr. razne izvedbe protočnih strojeva (aksijalni i radijalni kompresori, aksijalne i radijalne turbine). ■

Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr

Eurocopter Tiger - europski tigar

Zajednički francusko-njemački proizvod Tiger osmišljen je kao izravna konkurencija američkom Apacheu. Politička neodlučnost produžila je razvoj i podigla cijenu, tako da su se prvi serijski Tigeri pojavili puno kasnije nakon nes-tanka svojih najvećih neprijatelja - oklopnih divizija Sovjetskog Saveza

Ljudevit POHAJDA

Od 1968. do 1970. godine Republika Francuska u suradnji s britanskim Westlandom sudjeluje u konstruiranju uskotrupne inačice, vrlo uspješnog helikoptera Lynx, za protuoklopnu borbu. Nešto kasnije projekt je doživio kolaps. MBB - Messerschmitt-Bölkow-Blöhm iz Savezne Republike Njemačke bio je u partnerstvu s talijanskom Agustom na projektu BO-115, uspostavivši zatim suradnju s francuskim Aérospatialeom glede konstruiranja novog višenamjenskog

helikoptera HAC-3G - *Hélicoptère Anti-Char 3. generation* (protuoklopni helikopter 3. naraštaja) namijenjenog Francuskoj te inačici istog helikoptera PAH-2 - *Panzer-Abwehr Hubschrauber 2*, za njemačke potrebe. Od 1978. godine čitav projekt čekao je zeleno svjetlo. Šest godina poslije, uz još neke teškoće koje su kratko trajale, to zeleno svjetlo konačno je dobiveno. Treća je višenamjenska inačica, francuski Tigre HAP - *Hélicoptère d'Appui et Protection* (helikopter za potporu i zaštitu).

od 2000 sati letenja. Prototip PT1 korišten je kao temelj za daljnji razvoj bez potpune avionike (zrakoplovne elektronike). PT2 je poletio u travnju 1993., a PT3 u studenome iste godine. Oba su opremljena sabirnicom 1553 i avionikom pa su rabljeni za razvoj integracije te avionike. Godine 1994. pridružuje im se prototip PT4 koji je poslužio za razvoj i integraciju sustava za vođenje zadaća na francuskoj inačici HAP. Uslijedio je zatim PT5 rabljen za integraciju sustava naružanja i avionike na protuoklopnoj inačici Tigera. Sredinom 1995. PT5 uspješno lansira šest protuoklopnih raketa HOT 2 za potvrdu uspješnosti s novougrađenim MMS-om Osiris. Testiranje na PT5 obuhvatilo je još i rakete zrak-zrak Stinger i Mistral, protuoklopne rakete Trigat i HOT 2 te nevođena raketna zrna (NRZ) 68-mm kao i topove kalibra 20 i 30-mm. ■

Razvoj

Prvi let prvog predserijskog prototipa dogodio se 27. travnja 1991. Kasnije mu se pridružuju još četiri na kojima su obavljena opsežna testiranja ukupno

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Prvi prototip poletio je 27. travnja 1991.

Razvoj mlaznih aviona 1937.-1950.

Iako nije bio ni približno tako revolucionaran kao Messerschmittov Me-262, Arado Ar-234 Blitz ostat će trajno upamćen kao prvi u borbi uporabljen bombarder koji su pokretali turbomlazni motori

Domagoj MIČIĆ
i Damir PAVLOVIĆ

Arado Ar-234 Blitz

Po današnjim mjerilima Ar-234 prije bi bio jurišnik nego bombarder, ali u vrijeme kad je nastao od njega se očekivalo, kao i od drugog njemačkog tajnog oružja, da preokrene tijek rata. U stvarnosti Ar-234 je imao vrlo mali utjecaj na tijek rata jer se na bojišnicama pojavio prekasno i u premalom broju. Umjesto toga, zajedno s eksperimentalnim Heinkelovim He-343 i Junkersovim Ju-287 turbomlaznim bombarderima, utjecao je na razvoj

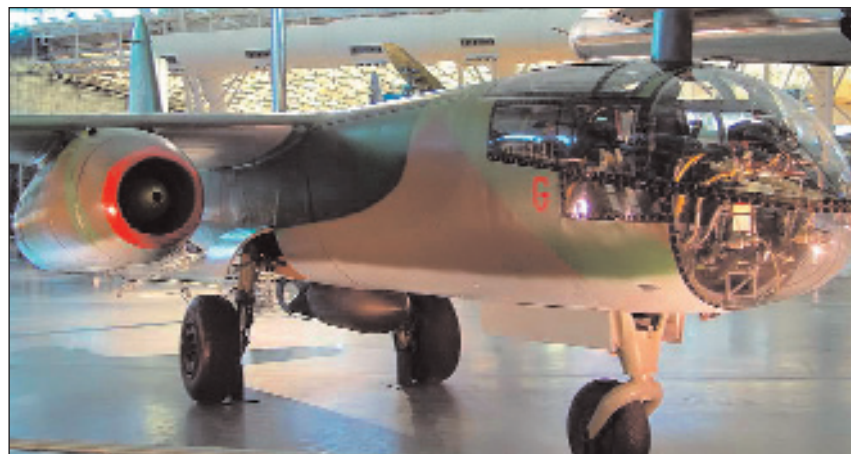
suvremenog vojnog i civilnog zrakoplovstva.

Zanimljivo je da je upravo tvrtka Arado uspjela napraviti prvi bombarder na turbomlazni pogon, s obzirom na to da se do tog projekta uglavnom bavila projektiranjem i proizvodnjom mornaričkih aviona s plovcima. Ne postoji podatak da je Arado ikada prije projektirao i proizveo ijedan bombarder, te je odluka o projektiranju tako naprednog aviona bila poprilično veliki rizik za

tvrtku. Ispostavilo se da je upravo Arado, za razliku od Heinkela i Junkersa, uspio dovršiti posao prije kraja II. svjetskog rata i tako osigurati svoje mjesto u povijesti. Ovdje je dan sažet opis razvoja i borbenih djelovanja Blitzu u nekoliko posljednjih ratnih mjeseci, iako taj avion, kao i Messerschmittov Me-262 zavređuje daleko više prostora.

Početak razvoja

Razvoj Ar-234 počeo je početkom 1941. kad je razvoj njemačkih turbomlaznih motora obećavao da će se njima moći napraviti toliko napredni borbeni avioni koji će osigurati njemačku pobjedu. Proces projektiranja novog bombardera na sebe je osobno preuzeo tadašnji direktor tvrtke Arado profesor Walter Blume. Projekt je označen kao "E370" i bio je odgovor na zahtjev njemačkog ministarstva zrakoplovstva (*ReichsLuftfahrtministerium* - RLM) za brzim izvidničkim avionom. ■

■ Iako označen kao bombarder Ar-234 po današnjim je mjerilima jurišni avion

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Američki zračni udar na Libiju 1986.

Nakon nekoliko terorističkih akcija izvedenih na europskom tlu za koje je optužena Libija, Bijela kuća je odlučila vojnim sredstvima utišati Gadhaffijev režim te je sredinom travnja 1986. godine izveden američki zračni napad na Libiju. Međutim, Libija nije promijenila smjer u međunarodnim odnosima te se i dalje nastavila inatiti prema Zapadu terorističkim akcijama, koje kulminiraju rušenjem Pan Amovog zrakoplova iznad Lockerbiea 1988. Tijekom devedesetih godina ekonomske su sankcije oslabile Gadhaffijev režim te je Libija odustala od sukoba s međunarodnom zajednicom

— Hrvoje BARBERIĆ —

U rujnu 1969. godine vojnim je udarom srušena libijska monarhija, a kao lider skupine vojnih časnika koji su izveli puč isplivao je mladi pukovnik Moammar al Gadhaffi. Gadhaffijev uspon na vlast u Libiji vremenski je koincidirao sa smrću egipatskog predsjednika Nassera koji je imao neslužbeni status arapskog vođe te je Gadhaffi u tome vidio priliku da preuzme njegovu ulogu, namećući se kao neprijeporni libijski vođa. Gadhaffi je eliminirao zapadni utjecaj i stranu vojnu nazočnost u Libiji ukidanjem dopuštenja za američke i britanske vojne instalacije na libijskom tlu te protjerao talijansku i židovsku etničku zajednicu iz zemlje.

Sedamdesetih godina Libija počela je igrati znatno aktivniju ulogu u međunarodnim odnosima te se upleće u nekoliko lokalnih konflikata - u pokušaje vojnog udara u Egiptu i Sudanu te u dugogodišnji građanski rat koji se vodio u susjednom Čadu. Nakon približavanja Egipta i Izraela poslije Camp Davida, Libija se okreće Sovjetskom Savezu, a tenzije između Egipta i Libije 1977. godine rezultiraju i kratkim pograničnim sukobom dviju država. Libijska je vlada sedamdesetih godina financirala niz terorističkih i paravojnih skupina u svijetu, od Crnih pantera i Nacije islama u Sjedinjenim Državama pa do sjevnoiranske IRA-e, a Libija u to vri-

■ Uništena berlinska diskoteka

U američkim zračnim napadima na Libiju poginulo je 37 ljudi a jedna od žrtava bila je i Gadhaffijeva petnaestomjesečna kći, no sam Gadhaffi prošao je bez ozljeda. U napadu je srušen jedan američki zrakoplov F-111, a piloti su poginuli. Globalne reakcije na američki zračni napad na Libiju uglavnom su bile osuđujuće, a većina američkih saveznika u Europi također je kritizirala napad. Sovjetski Savez je u znak prosvjeda otkazao planirani susret svog ministra vanjskih poslova Shevardnazea s američkim državnim tajnikom Shultzom, no većina američkih građana očekivano je poduprla napad

jeme pruža i utočište palestinskim skupinama. Libijski agenti su redovito u inozemstvu izvodili atentate na libijske oporbenjake te su bili izravno ili neizravno umiješani u niz terorističkih napada diljem Europe. Na posljepku, takav je libijski angažman doveo do izravne oružane konfrontacije sa Sjedinjenim Državama.

U prosincu 1985. izvedeni su palestinski teroristički napadi na bečku i rimsku zračnu luku kao odmazda za izraelsko bombardiranje stožera PLO-a u Tunisu, ostavivši

■ Libijski helikopteri uništeni u američkom zračnom napadu

iza sebe više od dvadeset mrtvih. Američka je administracija optužila Libiju da stoji iza napada, a u siječnju 1986. iznijela i dokaze o libijskoj umiješanosti u napade na rimsku i bečku zračnu luku. Washington je uveo ekonomske sankcije Libiji, koje je otupilo sporo povlačenje američkih naftnih kompanija iz libijskih poslova, te pozvao oko tisu-

ću američkih građana na odlazak iz Libije.

Imperij uzvraća udarac

Prvi oružani sukob Sjedinjenih Država i Libije dogodio se još nekoliko godina ranije, kada su tijekom američkih manevara u Zaljevu Sidra 1981. godine srušena dva libijska lovca. U siječnju 1986. američka je ratna mornarica počela jednodnevnu vježbu u međunarodnim vodama blizu libijske obale, na što je Libija u međunarodnim vodama Zaljeva Sidra proglasila liniju čije će kršenje sankcionirati vatrenim odgovorom. Reakciju Sjedinjenih

■ U napadu na Libiju sudjelovao je i američki nosač zrakoplova Saratoga

Država na libijsko razmetanje nije trebalo dugo čekati - u ožujku 1986. održani su novi veliki američki pomorski manevri u Mediteranu koji su uključivali i tri nosača zrakoplova, Saratogu i Coral Sea te Americu. Dana 24. ožujka američki su zrakoplovi povrijedili proglašenu libijsku zonu zabrane leta, na što je libijska vojska reagirala ispaljivanjem projektila na američke zrakoplove. Odgovor je uslijedio već s padom mraka napadom američkih zrakoplova na nekoliko libijskih ophodnih čamaca, pri čemu je poplavljen najmanje jedan brod a pedesetak libijskih mornara ubijeno.

Američki pomorski manevri u Mediteranu završeni su 28. ožujka, a Bijela kuća je povjerovala da je Libija primila poruku i u Zaljevu Sidra naučila lekciju. No, Gadhaffi je dvoboj sa Sjedinjenim Državama nazvao libijskim trijumfom i nije pokazivao namjeru odustati od dotadašnjeg smjera libijske vanjske politike. Na masovnom skupu potpore

u Tripoliju proglasio je ratno stanje sa Sjedinjenim Državama, iza čega je uslijedila nova teroristička akcija na američki cilj. Naime, 5. travnja 1986. izveden je bombaški napad na zapadnoberlinsku diskoteku koju su posjećivali američki vojnici, pri čemu je šest vojnika ubijeno. Sjedinjene Države su za taj napad ponovno optužile Libiju, a kao neporecivi dokaz libijske umiješanosti u napad poslužilo je presretanje poruke između libijske misije u istočnom Berlinu i središnjice u Libiji. Kao protumjeru za napad na diskoteku zapadnonjemačka vlada je protjerala dva libijska diplomata, no

Sjedinjene Države pripremile su odlučniji odgovor. Deset dana nakon terorističkog napada, 15. travnja 1986., 18 američkih bombardera F-111 poletjelo iz Velike Britanije i nakon dugog leta preko cijelog europskog kontinenta napalo ciljeve oko glavnog libijskog grada Tripolija. Istodobno su mornarički zrakoplovi s nosača zrakoplova

u Mediteranu bombardirali ciljeve u gradu Bengahziju, a na meti američkih zrakoplova našle su se vojarnice i zračna luka libijske vojske kod Benine, luka u Tripoliju te Gadhaffijeva predsjednička rezidencija. U američkim zračnim napadima na Libiju poginulo je 37 ljudi a jedna

■ Američki predsjednik Reagan na briefingu nakon napada na Libiju

od žrtava bila je i Gadhaffijeva petnaestomjesečna kći, no sam Gadhaffi prošao je bez ozljeda. U napadu je srušen jedan američki zrakoplov F-111, a piloti su poginuli.

Globalne reakcije na američki zračni napad na Libiju uglavnom su

■ Gadhaffi je ipak izbjegao američke bombe

bile osuđujuće, a većina američkih saveznika u Europi također je kritizirala napad. Sovjetski Savez je u znak prosvjeda otkazao planirani susret svog ministra vanjskih poslova Shevarnadzea s američkim državnim tajnikom Shultzom, no većina američkih građana očekivano je poduprla napad.

Gospodarske sankcije učinkovitije od bombi

U općem raskolu sa Zapadom, iz Libije su deportirani mnogi zapadnjaci, no zračni napad na Libiju nije se pokazao dugoročno produktivnim. U razdoblju nakon američkog zračnog udara dogodilo se nekoliko novih terorističkih napada i priprema terorističkih akcija za koje je optužena Libija. Najpoznatija libijska teroristička akcija nakon 1986. godine bila je rušenje Pan Amovog zrakoplova iznad grada Lockerbyja u Škotskoj 1988., a Libiji su 1992. godine zbog odbijanja izručenja agenata optuženih za izvođenje akcije iznad Lockerbiea, uvedene gospodarske sankcije.

Tijekom druge polovice osamdesetih libijsko se gospodarstvo nalazilo u teškom stanju, a devedesetih godina Gadhaffijeva pozicija u zemlji počinje slabiti te je on u dva navrata suočen s pokušajima vojnog udara i krvavim demonstracijama. Stoga je Libija postupno odustala od svoje politike inačjenja prema međunarodnoj zajednici i poboljšavala odnose sa Zapadom, da bi na posljetku 2003. godine bila primljena u međunarodnu zajednicu, i to bez promjene na čelu zemlje. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Vladimir Vazdar: "Sjene rata", Osijek, 1993.

"Sjene rata" prva je knjiga Vladimira Vazdara, dugogodišnjeg novinara i urednika dnevnog izdanja osječkoga Glasa Slavonije. Tijekom Domovinskog rata kao ratni reporter redovito je objavljivao izvješća u Glasu Slavonije te na Hrvatskom radiju i televiziji.

Knjiga nastala kao plod višemesečnog izvješćivanja sa slavonskog bojišta, počevši od istočne Slavonije, ratnih zbivanja u Vukovaru i oko Vukovara, a kada je izvedena agresija na Valpovštinu Vazdarovi tekstovi prerastaju u kronologiju stradanja i pružanja otpora neprijateljima u predjelima uz Dravu, u zoni odgovornosti 107. brigade Hrvatske vojske.

"Kao što je domovina branjena srcem, tako je i ova knjiga pisana srcem. Kao što većinu branitelja nitko nije pripremao za rat, tako sam i ja bez ikakvih priprema postajao ratni izjestitelj", zapisao je autor u uvodu knjige, napomenuvši kako je to tek dio onoga što je tijekom rata objavljeno.

Vazdar je na bojišnicama snimio i više od 1500 fotografija, od kojih je u knjizi objavljeno pedesetak, a u svojim izvornim tekstovima ništa nije mijenjao pa su pred čitateljima dijelovi istinskih zbivanja kako su nastajala. Jedinu intervenciju u ono što je prvobitno napisao dao je na kraju knjige, gdje se nalazi popis poginulih pripadnika 107. brigade HV-a.

Milivoj Kujundžić, Zdravko Dizdar: "Hrvatska borba za opstojnost 1918. - 1998.", Zagreb, 2000.

U sklopu opsežne građe kojom su autori obuhvatili hrvatsku borbu za opstojnost od 1918. do 1998. godine, jedan je dio knjige (u ovom izdanju četvrti) posvećen hrvatskim mukama i tegobama u borbi za opstojnost u obrani i oslobođenju od velikosrpskog agresora od 1990. do 1995., s naznakom bitnih događaja od jeseni 1995. do 1998. godine kada je okončana mirna reintegracija hrvatskog Podunavlja, a u ovom trećem izdanju upravo je taj dio najviše nadopunjen.

Autori su detaljno obrazložili tko je i zašto ugrožavao opstojnost Hrvata devedesetih godina, dajući datumski iscrpan pregled obrane i oružanog oslobođenja okupiranih područja od 1990. do 1995. godine. Obradene su i teme poput ekshumacija hrvatskih žrtava velikosrpske agresije, ljudskih žrtava u Domovinskom ratu i stradanja djece te problem posijanih mina. U Domovinskom ratu veliki su obol dali i zdravstveni djelatnici, a autori navode i sažetak materijalnih gubitaka u Hrvatskoj tijekom rata. Posebno su izdvojene i navedene neke hrvatske pjesme iz razdoblja rata, a autori knjige nisu navodili imena autora pjesama prosuđujući da su one dio njihova doprinosa borbi za hrvatsku opstojnost. Na kraju knjige objavljeni su povijesni zemljovidi Hrvatske, a među njima i zemljovid o županijskom ustroju Hrvatske te zemljovid u svezi s Domovinskim ratom.

Nikolina PETAN

8. veljače 1834. Rođen Mendeljejev

Ruski kemičar, sastavljač periodičkog sustava kemijskih elemenata, Dmitrij Ivanovič Mendeljejev rođen je 8. veljače 1834. u sibirskom mjestu Tobolsku. U Rusiji je, zbog sukoba s vlastima, morao napustiti mjesto sveučilišnog profesora, pa je veći dio života radio kao suradnik ureda za mjere i utege u St. Petersburgu. No, i s toga mjesta podario je svijetu jedno od najvećih otkrića moderne znanosti. Da među kemijskim elementima postoji neka "rodbinska veza" kemičari su slutili i prije njega, ali je Mendeljejev uspio objasniti tu povezanost. Prvi je shvatio da su sličnosti elemenata usko povezane s njihovom atomskom masom. Zato je sastavio sustav prema veličini atomske mase i spretno grupirao kemijske elemente po srodnosti. Mendeljejev je bio toliko siguran u svoju teoriju, da je u tablici čak ostavio prazna mjesta za elemente koje tek treba otkriti. Potvrda je ubrzo uslijedila i u praksi. Novootkriveni elementi imali su atomsku masu i svojstva točno onakva kakva je Mendeljejev predvidio.

8. veljače 1904. Počeo Rusko-japanski rat

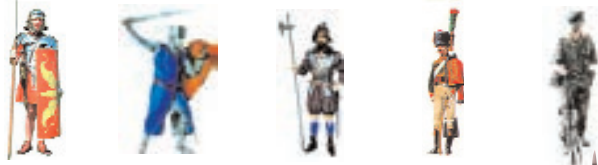
Veliko rusko širenje na Dalekom istoku kulminiralo je preuzimanjem strateški vrlo važne luke Port Arthur i izgradnjom Transsibirske željeznice preko kineske pokrajine Mandžurije. Japanu se nije sviđala velika ruska ekspanzija pa je u ljeto 1903. predložio Rusiji podjelu sfere interesa, nudeći Rusima utjecaj u Mandžuriji a za sebe tražeći utjecaj u Koreji. Kada je taj zahtjev Rusija odbila, japanski su političari zaključili da svoje interese mogu postići samo ratom. U iznenadnom napadu 8. veljače 1904. japanska je flota bez objave rata napala Port Arthur. Oštećena su dva ruska ratna broda i razarač, a Japanci su blokirali luku do daljnjega. Nakon dva dana i službeno su Rusima objavili rat, koji je potrajao gotovo godinu dana i završio potpunom japanskom pobjedom.

Leon RIZMAUL (leonriz@net.hr)

SLOVO DUHOVNOSTI

Nedjelja, 6. veljače

U čemu je pravo bogatstvo? Je li istinski bogat onaj tko neprestano zgrće ili onaj koji je sposoban i drugima darivati? Liturgijska čitanja ove nedjelje nude nam odgovor: "Podijeli kruh svoj s gladnima, uvedi pod krov svoj beskućnike, odjeni onoga koga vidiš gola... Tada će sinuti poput zore tvoja svjetlost..." (Iz 58 7-8). Svjedoci smo bili nedavne tragedije koja je zadesila stanovnike pogođene tsunamijem. Brojni ugledni sportaši, umjetnici, glazbenici i drugi ljudi dobre volje pomogli su unesrećenicima svojim priložima. Ali moglo se čuti licemjerno pitanje - što znači nekome tko zarađuje milijune godišnje izdvojiti nekoliko milijuna za unesrećene?! Dakako, takvi zaboravljaju pritom pogledati sebe i vidjeti da se uopće nisu pokrenuli te dali i ono malo koliko su mogli. Prava vrijednost dara ne ogleda se u njegovoj materijalnoj vrijednosti, nego je njegova vrijednost u činjenici da nečiju nesreću doživljavamo kao vlastitu. Uostalom, tko kaže da se nešto slično sutra neće nama dogoditi? I zato dijelimo svoj kruh s gladnima..., dok smo još u takvoj mogućnosti!

Crveni kaputi

Nezadovoljstvo britanskih doseljenika u sjevernu Ameriku trajalo je dugo i neprestance raslo. Kap koja je prelila čašu bilo je nametenje pristojbe u iznosu od tri penija na svaku funtu čaja. Premda je uredba bila opozvana, gorak okus je ostao i **16. prosinca 1773.** s brodova je u more bilo pobacano 340 sanduka čaja. Zbilo se to u bostonskoj luci, a događaj će svijet zapamtiti kao **Bostonska čajanka**, odnosno **Boston Tea Party**. Zavladao je krhki mir, kolonisti nisu predavali u međuvremenu nakupljeno oružje, a kad su ga Britanci silom htjeli oduzeti, u gradiću **Lexingtonu** netko je neoprezno ispalio hitac iz muškete i počeo je sukob koji je prerastao u rat te doveo do stvaranja neovisnih **Sjedinjenih Američkih Država**.

Dok je s jedne strane **Washingtonova** milicija (dragovoljci) bila odjevena i naoružana kako-tako, britanski su vojnici zbog boje svojih odora ubrzo stekli nadimak **crveni kaputi**. U ratnim je sukobima nerijetko sudjelovala **37. pješačka regimenta**. Kao postrojba, postoji i danas, ali pod nazivom **The Royal Hampshire Regiment**. Godine **1768.**, dobili su nove odore koje su nosili služeći upravo u Sjevernoj Americi. Grenadirski časnici nosili su šubare od medvjedeg krzna na kojima su se isticale metalne oznake. Kite i rese koje su s njih visjele nisu bile službenim sastavnim dijelom odora, ali rado su ih nosili časnici mnogih britanskih regimenti. Za razliku od drugih časnika koji su epoletu imali samo na jednom ramenu, grenadirski su časnici epolete nosili na oba ramena. U ratnim prilikama, obvezatne su bile čizme i čaturice za vodu, dok se streljivo nosilo u kožnatim torbicama, u pravilu ovješanima o bijeli remen.

Istodobno, u Sjevernoj Americi bila je i **64. regimenta**, današnja britanska postrojba **The Staffordshire Regiment (The Prince of Wales's)**. Njihova je odora već bila znatno pojednostavljena, a novost je bio ruksak od kozjeg krzna koji je zamijenio dotadašnje inačice. Mušketiri te postrojbe uz muškete više ne nose sablje već im je bajuneta jedino dodatno naoružanje.

U to je vrijeme laka konjica u britanskoj vojsci bila u vrlo ranoj fazi: husarske postrojbe koje su u drugim europskim zemljama bile izrazito popularne u britanskoj će se vojsci ustoličiti tek potkraj stoljeća, dok su lako naoružani dragoni ipak već neko vrijeme djelovali, i za službu u Sjevernoj Americi određene su bile dvije njihove pukovnije. Njihovi su pripadnici nosili laganu i elegantnu konjaničku kacigu, a razlikovali su se po bojama perjanica: jedni su bili crveni, a drugi plavi.

Jurica MILETIĆ

www.cism-milspport.org

Ako ste ljubitelj sporta, a k tome vas zanima i vojni sport, tad je stranica **CISM-e**, krovne svjetske organizacije za vojni sport, baš za vas. Riječ je o službenom siteu međunarodne institucije koja je vojni *pandan* **Međunarodnom olimpijskom odboru**, naravno, (zasad) ne s istovjetnim uspjehom, no, s obzirom na brojnost natjecatelja, te kvalitetu ponekih natjecanja, ta razlika se pomalo smanjuje.

Stranica je vrlo pregledna i jednostavna za pretraživanje. Meni se nalazi na lijevoj strani i sadrži nekoliko podstranica, a u središnjem dijelu sitea najave su natjecanja ili izvješća o proteklom manifestacijama. Engleska verzija stranice se automatski uploada, no, želite li skratiti otvaranje stranice samo upišite **URL** <http://www.cism-milspport.org/eng/welcome.html>.

Fotografije su, iz nama nepoznatih razloga, *nestale*, no, vjerovati je da će ih webmasteri ponovno postaviti na stranicu (pod linkom **CISM** otvara se podmeni na čijem je dnu link **Downloads**).

Mnogima će biti zanimljivo pročitati i štogod o **Svjetskim vojnim igrama** održanim u **Zagrebu** (pod linkom **World Games**), a prigodu da se podsjetite na veliki spektakl iz **1999.** godine pružit će vam i priličan broj fotografija s tog natjecanja.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Prema Vergilijevom epu, osnivač Rima Romul bio je potomak Trojanca:

- A Parisa
- B Eneje
- C Hektora

2. Braća Grakho, rimski reformatori, zvali su se:

- A Tiberije i Gaj
- B Poluks i Julije
- C Tigelin i Rem

3. Okrutnog Kaligulu je na rimskom prijestolju naslijedio:

- A Galba
- B Neron
- C Julije Cezar

4. Rimski car koji je ostao zabilježen kao intelektualac, ali i mucavac:

- A Marko Aurelije
- B Klaudije
- C Dioklecijan

5. U blizini Velike Gorice nalaze se ostaci starog rimskog naselja:

- A Andautonia
- B Antonia
- C Aurelia

Referenca: 10-20-30-40-50

U sljedećem broju najavljujemo...

- *Vojni proračun SAD-a za 2005.*
- *Taser - oružje XXI. stoljeća?*
- *Patrolni brodovi klase Commandante*
- *Nuklearne krstarice klase Virginia*

